

ERDÉLYI GAZDA

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
*(Külmagyar u. 27.)
czimzendők.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. --
Nem tagoknak 4 „ --

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Guyot szőlőmivelési rendszere.

III.

Ezen rendszernél követendő mívelési mód ismeretét szükségesnek látom, miután a nálunk szokásban levő mívelési módtól merőben különbözik; de főleg azért is, mivel egyszerűsége mellett nem csak czélszerűbb, hanem a menyinyiben a tenyésztésre nézve minden tekintetben kedvező: okszerűbb is; következésképpen ezen rendszer alkalmazása e tekintetben is előnyösebbnek tűnik fel.

A tőkére mívelésnél különösen a metszésre kell főgondot fordítani; ettől függ a tőke szabályszerű fenntartása. Vigyázni kell tehát, hogy a hiányos metszés által a tőke el ne torzítassék és rendes alakjában mindig megmaradjon. Az eltávolítandó vesszőket, jövéseket és a termés alatt volt ágat mindig színig kell lemetszeni, miáltal a kiújulás jobban és gyorsabban történik; következésképpen a szükségelt új vesszők rendes és kellő arányban fejlődhetnek, és a tőke sem lehet veszélyeztetve semminemű kór-bántalmak által.

Figyelmet érdemlő még Guyotnak azon állítása, hogy a termés mindenekfelett az okszerű metszéstől feltételezhető, a menyinyiben az főleg a fajok természetétől függ; ugyanis: a legtöbb s nevezetesen a finomabb fajoknál észlelhető, hogy a termőfának közepén, s különösen végefelé a termőbogok tökéletesebbek és termékenyebbek, az azon alól a tőkéhez közelebb esők rendszeren terméketlenek, vagy ha termést hoznak is: a gerezdék kisebbek s nem is oly kifejlettek. Ennek okát főleg a fajok természetében keresi, s legkevésbé tulajdonítja annak, hogy a netalán hiányos elfedés következtében a künnálló bogok el-

fagyhatnak; következésképpen a termővesszőket a tőke rendes állapotában soha sem kell rövidebbre metszeni. Abban az esetben is, hogyha a tőke korához képest, a termést szabályozni szükséges: a helyett, hogy a termővesszők visszametszéstnének, tanácsosabb mindig a termővesszők közepén és azon alól levő gerezdjövéseket még fejlődök közben lecsipni, a termést pedig inkább a vessző végefelé fenntartani.

Megjegyzendő azonban, hogy ha a magfa kellő arányban növelheti vesszőit a következő évi szükségletre, a termőfa is hosszabbra hagyható; ha pedig azok gyengék és tökéletesen ki nem fejlődhetnének: a termőfa is a szerint metszendő rövidebbre.

Nyáron át mindenik tőke hozhat 4—6 vesszőt, korához és erejéhez képest; ezekből 3—4 rendszeren magfa-hajtás, vagy is termővessző, a melyekből legalább 2 vesszőt meg kell tartani, az egyiket 2—3 szemre csapra visszavágva: képezni fogja a magfát; a másikat ellenben a maga hosszúságában fenntartva: lesz a termőfa. Ez utolsó vessző az, a melyet minden ősszel le kell metszeni, és tavasszal a magfa vesszőiből újjal pótolni.

Ezen metszémód mindenik között a legalkalmasabb arra nézve, hogy a tőkét a legjobb erejében fenntartva, termékenységét évről évre biztosíthassuk; e mellett, hogy ha valami rendkívüli eset állana elő, például hogy ha a magfa a szükségelt termővesszőket kellő mennyiségben, vagy arányban nem növelhetné, vagy talán nagyon is felgyulna, miáltal az eredmény akadályozva lehetné: könnyebben segíthetni a bajon; ugyanis: első esetben a fennebb is említett mód szerint, t. i. a termőfa rövidebb met-

szésével, utolsó esetben pedig a felszökött csapokat, lemetzésök előtt egy évvel, közvetlen a tőkéről jött vízjövésekből is újakkal lehet pótolni.

A metszés helyesebb és könnyebb eszközölése-, ugy a tőkék szabályszerű metszett állapotukban termőveszszőikkel való kikötözése-, nemkülönbén a drótszálak és karók alkalmazása-, s végre az ezen rendszerrel követett kezelési és kiviteli mód szemléltetése végett: czélszerűnek láttam ismertetésemhez 5 ábrát mellékelni. Az 1. és 2. ábrán látható a metszémód alkalmazása, még pedig: az 1-ső ábrán a magfa C. D., három termőveszszővel; ezekből az egyiket, a melyik közelebb áll a tőkéhez, C. E., csapra visszavágva két szemre E.-nél, a melyet egy 3 láb magas karóhoz illesztvén: 2 ábra C. D. képezi a magfát, a mely a következő évre nevelni fogja a szükségtelt termőveszszőket; ezeket pedig szükséges függőleges irányban fenntartani és a karóhoz kikötni, hogy az által szabadabb növésekben és tökéletesebb kifejlődésekben előmozdítva legyenek. A más két termőveszszőből kiválasztva a kevésbé vastagabbat, és a melyik alkalmasabb arra, hogy a vizirányos fekvésben, például D. a termőfát alkothassa (második ábra A. B., a melyet B.-nél a rövid karóhoz kell kikötni), a még fenmaradt egy termőveszszőt le kell metszeni színig.

Az első ábrán látható termőágot, a mely termés alatt volt A. B., és a vízjövést A. D. F. őszszel szüret után azonnal le lehet metszeni; a többire nézve ellenben Guyot megjegyzi, hogy különösen oly helyeken, a hol keményebb tél van, és a tavaszi dér ellen semminémű védezközt nem alkalmaznak, legjobb azt tavasszal eszközölni, még pedig mentől későbbben történik, annál előnyösebb; ugyanis: minthogy a termés főképen a termőveszszők jó állapotától feltételezhető, be kell várni, a mig a tenyészlet anynyira haladt, hogy a termőbogok jövéseiből a termés kivehető lesz; ekkor azután tetszés szerint meg lehet válogatni a veszszőket, és a melyiken több termés mutatkozik: azt kell termőfának alkalmazni. A magfának hagyandó veszszőt az alsóbb jövések felett kell két szemre visszavágni. Ez esetben pedig megjegyzendő, hogy tavasszal a kifedés alkalmával felszedett veszszők a hosszú karókhöz köttetnek és függőleges irányban tartatnak fenn, mig metszés alá jöhetnek, főleg azért, mivel a tavaszi dér rendszeren a földhöz közelebb álló jövéseket teszi semmivé. Abban az esetben pedig, hogy ha netalán nagyobb dér következtében a felsőbb jövések is elpusztultak volna, a veszszők addig tartatnak még a karókhöz kikötve

függőleges irányban, a mig az utó gerezdjövések mutatkoznak és megerősödtek.

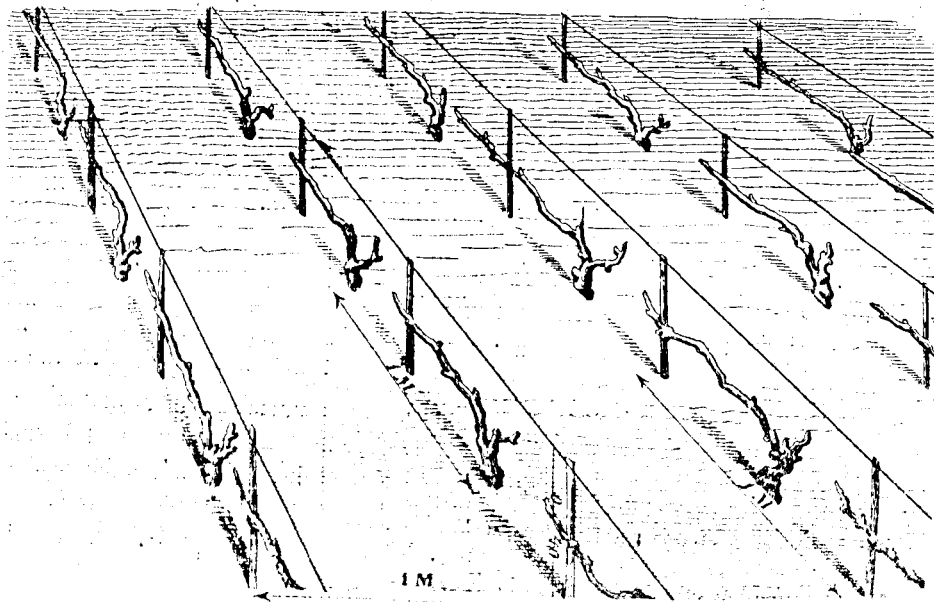
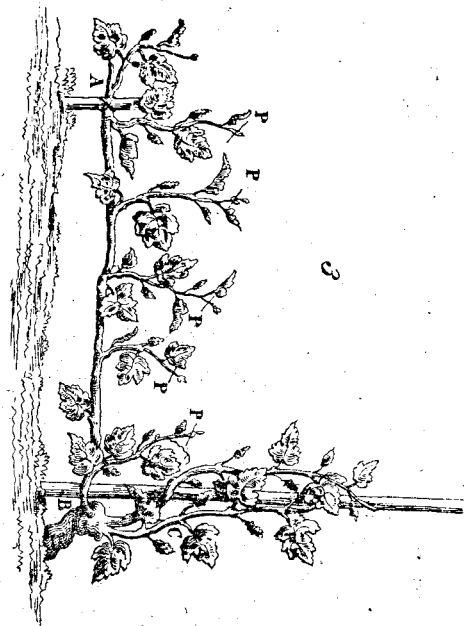
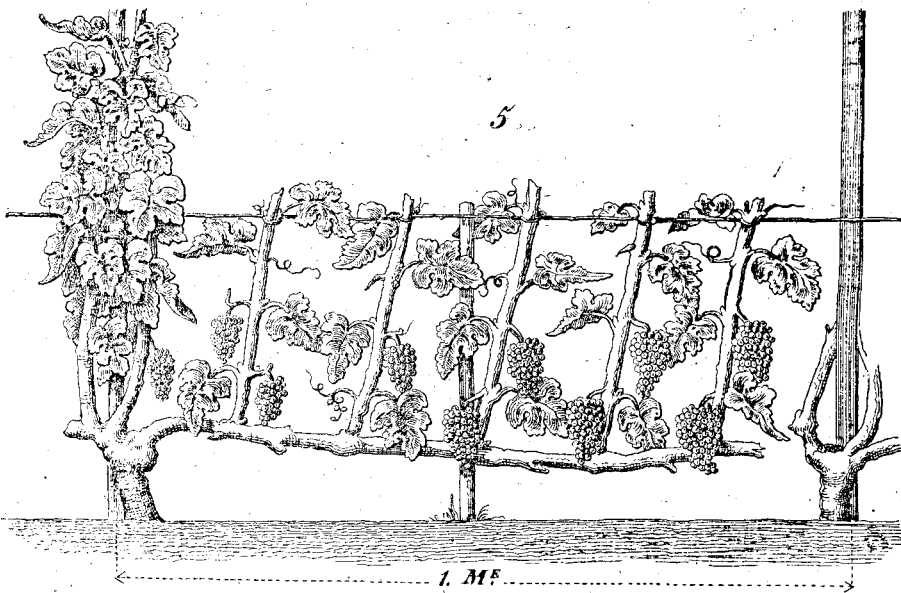
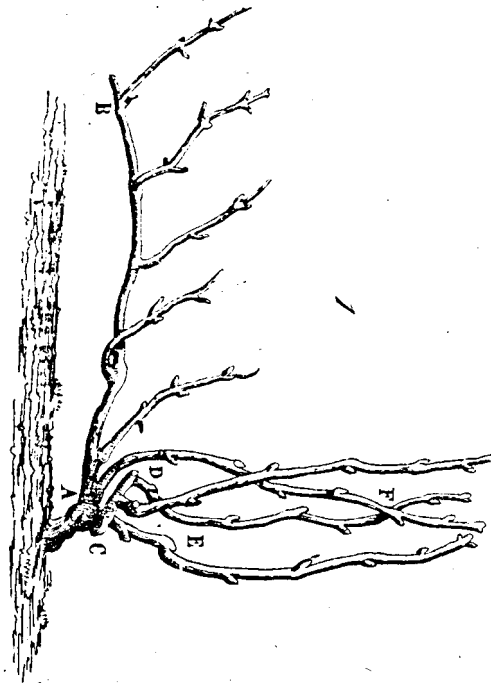
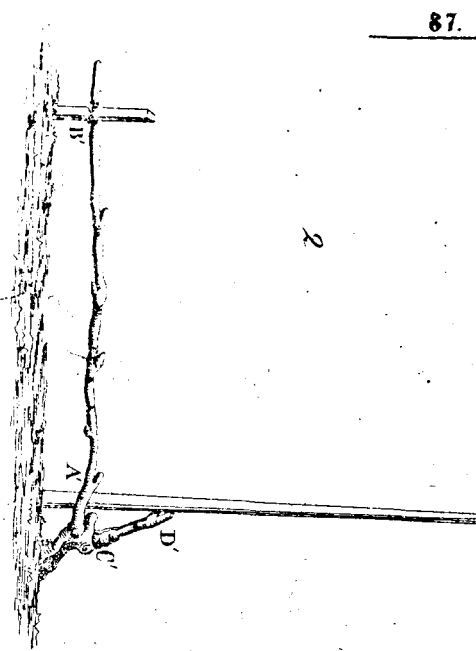
Nézetem szerint a tavaszi késői metszés alkalmazásával, éghajlati viszonyainknál fogva, több kellemtelen s káros eshetőségekkel szemben, nálunk is inkább biztosíthatnók az eredményt; minthogy az őszi metszéssel ki vagyunk téve annak, hogy a meg hagyott két termőveszsző közül, a mire szükségünk van, a nagyobb tél miatt, ha csak az egyik is elfagyna: egész évi termésünk semmivé lenne; nem különben a tavaszi korai metszéssel és a termőveszszők kikötözésével is, a gyakori derek miatt, tetemesb kárt s hátramaradást szenvedhetnénk.

A tavaszi metszésre vonatkozólag, a Guyot által ajánlott eljárás következő móddal lenne eszközözendő: Márczius hó folytán (nálunk a kifedés alkalmával) le kell metszeni a múlt évi termőágot, a mely termés alatt volt, a szükségtelen vízjövésekkel együtt (mi, nézetem szerint, a nálunk gyakorlatban levő könnyebb s tökéletesebb elfedés tekintetéből mindig őszszel lenne eszközözendő); azután a hosszabb karók elhelyezését kell intézni; arra figyelvén, hogy miután még nálunk a dér ellen a gyékény fedélzet alkalmazása nincs szokásban: azok ne legyenek a tőkével szemben leszurvá, hanem a tőke éjszak, nyugat, vagy éjszak-nyugat felőli oldala mellett, és a mint fennebb is mondva volt: a termőveszszőket azokhoz kell függőleges irányban kikötni, a mig metszés alá jönnének; minek, Guyot szerint, májushó vége felé lenne ideje, feltevéen azt, hogy addig a termőveszszők jövesei anynyira fejlődtek, hogy a termés is kivehető lesz.

Mielőtt azonban a metszést intézni kellene, a tőkéről a szükségtelen jövéseket le kell takarítani és az első kapát is meg kell tenni, mire nézve megjegyzendő, hogy mind addig, a mig a föld tökéletesen megsikkadva nincs, és a fagytól félni lehet, a kapálást is mellőzni kell, tehát nagyon korán nem jó alkalmazni.

A mint tehát a gerezdjövések kivehetőek lesznek, és a dértől nem lehet többé tartani, a termőveszszőkből tetszés szerint kiválasztván egyet, azt a terméketlen és — a tőke korához képest — a felesleges gerezdjövésektől megtakarítva, vizirányos fekvésben a rövid karókhöz ki kell kötni termőfának; azután egyet magfának a legalkalmasabbat, a két alsóbb jövés felett csapra vissza kell vágni, és a még fenmaradtakat színig lemetzeni.

Guyot ezzel az eljárással, t. i. a tavaszi késő

metszés alkalmazásával egy merőben kimerült szőlőtelepen, 4 éven át tett a legjobb eredménnyel kísérletet, és a késői metszés nemhogy a tenyészetnek hátrányára lett volna, sőt ellenkezőleg azt tapasztalta, hogy a tőkék évről évre gyarapodtak, és termő képességeket három év alatt tökéletesen visszanyerték. Megjegyzni továbbá: nem kell attól tartani, hogy a késői metszés alkalmazásával bekövetkező nedvfolyás káros következményeket vonhatna maga után, ő azt a nedv folyást csak is a tápnedv felesleges vizrészének tartja, és ezen kísérlet folytán s még számosabb észleletekből következtetve elismeri, bárha egész bizonyossággal nem is állíthatja, hogy azon nedv folyás a teljesebb tenyészetre nézve inkább kedvező, mintsem hátrányos.

A 4-dik ábrán látható a rövid karók szabályszerű elhelyezése a felhuzott egy szál dróttal, úgy a tőkék metszett állapotukban termőveszszóikkal kikötve a rövid karókhöz, a metszést tavasszal korán a nedv megindulása előtt intézvé. Ez alkalommal a drót alkalmazására nézve meg kell jegyezni, miszerint Guyot ajánlata szerint a drótot, hogy az idő vizsontagságainak kitéve, a rozsdásodástól némileg is megóva lehessen, gálynizálni kell; mi elérhető ugyan rézgálicz (sulfas cupri) oldatba mártás által;*) de nézetem szerint a mellett szükséges még bizonyos gyakorlati eljárás is, hogy azt a célnak megfelelőleg eszközölni lehessen, ez pedig több nehézséggel jár; következőleg tanácsosabb mindig kész galvánizált drótot rendelni, és azt alkalmazni.

Az 5-dik ábra egy külön álló szőlőtőt ábrázol, a mint az termő állapotában hónaljozva, csonkázva, magfa- és gerezdjövésével együtt szabályszerűleg kikötve van, a mely előnkbe állítja magát a rendszert, úgy a mint azt a kivitelnél alkalmazni kell; s e mellett annak okszerűségét a tenyészetre nézve, s czélszerűségét a mivelési módra nézve tünteti fel.

A 3-dik ábrára vonatkozólag ismertetésemet a jövő alkalomra halasztom.

Megkivánom még jegyezni, hogy közelebbi II. közleményemben, a 74-dik lap 27-dik sorában, sajtóhibából a kihuzott drót magassága gyanánt fél láb áll, más fél láb helyett, melyet t. olvasóim kijavítani sziveskedjenek.

Velits Károly.

Georgikai felolvasások.

VI.

A marhatenyésztés hiányai.

Minden tőke befektetésnek a gazdaságban, történnék az marhába, trágyába, vagy munkába: czélja az, hogy a befektetett tőke mentől magasabb kamatot hajtson. Okvetlenül szükséges tehát minden gazdának tudni, hogy mezőgazdasága egyes ágaiba befektetett tőkéje mennyit kamatoz. Így a marhatenyésztésnél is fontos tudni, vajon a ráfordított tőke, kielégítő kamatot hajt-e vagy sem? Első esetben a tenyésztést emelni, utóbbi esetben pedig kevesíteni, s a tőkének egy részét más mezőgazdasági ág mivelésére kellene fordítani.

Már a természet nagy országában észlelhetjük az állat és növény egymástól való függését. A növény az állatok által kilelékezett szénsavanyt felveszi, s visszatartván a szényent, az éleny nagyobb részét a levegőnek visszaadja. Az állat a növények által szabaddá tett élenyt lélekzésekör magába szíván, azt vérforgása közben, ismét, a növényélet fenntartására szükséges szénsavvá változtatja.

Még szorosabb összefüggés észlelhető a marhatartás és a föld termése között. Nagy mennyiségű növények termelése, a mint ez a mezőgazdaságban történik, nagyobb mennyiségű marhatartás nélkül nem volna elérhető. Nagy mennyiségű növény termeléshez nagy mennyiségű növényi tápanyag szükséges, s ezt a gazda csak marhatartás által képes legolcsóbban s legczélszerűbben előállítani; takarmányát t. i. marháival felétetvén, ez által a szükséges növényi tápanyagot vagy is trágyát kapja. Az állat e tekintetben gép, mely a takarmányt trágyává változtatja, különbözik azonban a többi gépektől az által, hogy ezen működésén kívül mellék jövedelme által — mely hús, zsír s más termelvényekből áll, — maga magát kifizeti. Ezen mellék jövedelem, mely úgy is tekinthető, mint a marha-állományba befektetett tőkének kamatja, annál nagyobb lesz, mentől jobban tartjuk a marhákat, az-az mentől bővebb azok takarmányozása. A marha-állomány szaporodásával szükséges tehát a takarmány termelést is szaporítani. A takarmányozásnál azonban ügyelnünk kell, hogy az ne csak bő; de czélszerű is legyen. Így pl. nagyon tévedne az, ki marháját egyedül répával vagy szalmával akarná tartani.

A czélszerű takarmányozásra, vagyis a tápanyagok helyes összeállítására nagy súly fektetendő; mert a takarmány tökéletes felhasználásától, s a felétetett takarmány után nyert kisebb vagy nagyobb tej, hús, s zsír mennyiségétől függ a marha-állományba befektetett tőkének kisebb vagy nagyobb, vagy tün semmi kamatozása.

E téren azonban a gyakorlati gazda biztos eredményre nem számolhat. Gyakorlati gazda nem képes kimutatni: vajon a felétetett takarmány az állat által tökéletesen felhasználott-e? valamint azt sem: vajon ugyanazon takarmány, más állatnál ugyanazt eredményezte volna-e?

Ugyanazon takarmány két, ugyanazon faj, nemű és kora állatnál különböző eredményt adhat. pl. két tehén közül az egyik a felétetett takarmányból több, de kevésbé zsíros, a másik kevesebb; de zsírosabb tejet ad. A gya-

*) A múlt számban ezen eljárás részletezése szerkesztői toldalék volt.

korlati kísérletek összehasonlítására hiányzik a biztos támpont, ezt csak is elmélet útján képes a gazda feltalálni. Csak elmélet által jutottunk az állati test tökéletes ismeretére; elmélet által lesz fogalmunk a különböző állati anyagok összetételéről; ez ad útmutatást azon növényi anyagok meghatározására, melyekből a különböző állati termelvények képződnek; ez magyarázza meg az emésztési műtételt, mely által a növényi anyagok állati anyagokká változnak; végül ennek segélyével ismerjük azon feltételeket, melyektől a rendes emésztés függ.

Az állati élet egy szabad szemmel nem látható kis sejtecskével kezdődik, mely sejtecskék a különböző szerveknél — összetételüket tekintve — nagyon hasonlítanak egymáshoz. Ezen első sejtől képződnek új sejtek, melyek az osztó processus útján ismét új sejtek képzéséhez anyagot szolgáltatnak. Több ily apró sejtekből képződnek az állati szövetek, a szövetekből a szervek, a szervekből végre az állati test, úgy hogy ez utóbbinak képzése vagy nagyobbodása csak is ezen sejtecskék képzése és szaporodásától függ.

Hogy valamely test számtalan, igen apró részecskékből állhat, ez kétséget nem szenved. Példa erre egy darab kréta annyira elaprózva, hogy annak legkisebb porszeméi szabad szemmel alig legyenek feltalálhatók. Képzeliük már most megfordítva a dolgot, és ezen elaprózott darabocskákat valamely kötszer által ismét egy darabbá tömörítve: élő példánk lesz arról, hogy valamely test számtalan apró részecskékből áll. Az állati test szintén számtalan apró testecskékből képződik, mely testecskék sejteknek nevezetnek. Ily sejt képét adja egy héj nélkül való tojás, ha azt kisebbítve gondoljuk. Képzeliünk magunknak sok ilyen tojást egy halomba összerakva, s azon nyomás alatt, melyet egymásra gyakorolnak — új sejtek képződven, ezeknek egymástól szükségkép eltérő alakuknak kell lenni. Minden ilyen sejtecskének legyen az állati, vagy növényi fehérnyével kell töltve lennie, fehérnye nélkül ezen sejtecskék nem képződhetnek. Ha tehát az állati test nagyobbodása, valamint az állati termelvények képzése ugyanegy idejű sejtek képzésétől függ: szükséges, hogy a fehérnye az állatoknak nyújtott takarmányban elegendő mennyiségben foglaltassék.

Marháink két osztályba sorozhatók: hasznothozó és igavonók osztályába. Hasznothozók alatt értem azon állatokat, melyek hús, zsír, tej s más állati termelvények által a gazdának hasznot adnak; igavonók alatt, melyek különféle munkák végzésére használtatnak.

A mely arányban szaporítani akarjuk a hús, zsír, tej s más állati termelvényeket, azon arányban szaporítandók a takarmány adagokban azon tápanyagok, melyek az állati testben állati anyagokká változnak át. Ezen szabály áll a mezei vagy más munkát végző állatoknál is.

Minden munka végzéséhez bizonyos erő kifejtés szükséges. Ezen erő kifejtés azonban csak bizonyos anyagok felhasználása következtében történik, s így minél több, s nehezebb munkát kell, hogy tegyen a marha, annál nagyobb mennyiségben nyújtandók oly tápanyagok, melyek ezen erő kifejtést eszközölni képesek. Példa erre egy gőzgép; azon erő, mely a gőzgépet hajtja nem tulajdonítható

a hengerben fel, s alá mozgó ramacsnak, mely az egész gép szerkezetét mozgásba hozza; hanem tulajdonítandó a szén, fa, vagy más anyagok elégeése által szabaddá lett melegnek, mely a vízből eredt gőznek azon feszítő erőt kölcsönzi.

Nem közömbös dolog a gazdára nézve, hogy bizonyos mennyiségű állati termelvény, bizonyos mennyiségű takarmányból, több vagy kevesebb idő alatt nyeretett-e; mert mentől hosszabb idő kellett bizonyos állati termelvény előállítására, annál több takarmány használtatott fel; miután a takarmányból annál több változik állati anyaggá, mentől rövidebb idő kellett annak felétetésére. Feltéve, hogy a takarmány csak oly mennyiségben adatott, hogy a marha azt megemészteni képes volt.

Ennek oka a következőben rejlik: bizonyos mennyiségű takarmány szükséges arra, hogy az állat a meglévő állapotban maradhasson, s ezen takarmány mennyiség fentartó, azon takarmány pedig, mely ezentul adatik a marhának, termelő takarmánynak nevezetetik. Ezen kétféle takarmány, a gyakorlatban igen nehezen elválasztható egymástól; de hogy ezen különbség csakugyan létezik, a gazdának tudni szükséges, miután a fentartó és termelő takarmány közti aránytól függ a takarmányozás eredménye. Például bizonyos súlyu állatot a nélkül, hogy valami mellék jövedelemre számítanánk, naponta 16 font széna értékű takarmánnyal tartani lehetne; de miután némi mellék jövedelmet is nyerni akarunk, adunk neki 20 font széna értékű takarmányt, és pedig 90 napon át, s így ezen időre szükségünk volna $90 \cdot 20 = 1800$ font széna értékű takarmányra. A 20 font takarmányból tehát 4 font képezne a termelő takarmányt, ez ténne $90 \cdot 4 = 360$ font takarmányt, mely hús, zsír és tej előállítására volna fordítandó. 100 font széna értékű takarmány után 4 font húst reménylven, a felétetett 360 font termelő takarmánynak eredménye volna $14 \frac{4}{10}$ font hús és zsír. Ezen eredmény azonban változik, ha a fentartó és termelő takarmány közti arányt megváltoztatjuk, s naponta 20 font széna értékű takarmány helyett 30 fontot étetünk. A fennirt takarmány mennyiség 1800 font, így étetve csak 60 napra lesz elegendő, de így nem 4, hanem 14 font termelő takarmányt adunk naponta a marhának, tehát $60 \cdot 14 = 840$ font lesz a termelő takarmány összege. Az előbbi számítás alapján 100 font széna értékű takarmányra 4 font húst reménylven $100 \cdot 4 = 840 \cdot 4 = 3360 \frac{60}{100}$ font hús és zsír leendő eredménye az 1800 font széna értékű takarmánynak.

A fentartó takarmány egy része a test melege előállítására szükséges. Ezen meleg képződik a testben, mint kemenczében, azaz: bizonyos anyagok elégeése által. A kemenczében a levegő élenye a tüzelő anyaghoz járulván, azt vegyileg változtatja, mely átváltozás alkalmával a meleg szabadabbá lesz. Hasonlóképp történik az állati testben: az élenye a levegővel a tüdő közvetítése folytán a vérbe hatolván, a széneket szénsavvá, a köneket vízzé égeti. Miután pedig minden életműködéshez bizonyos hőfok kívántatik — így például az emésztéshez, mely által a növényi tápanyagok oly alakot nyernek, hogy képesek legyenek a vérbe behatolni, — a vér keringéséhez, mely által a tápanyagok a

test minden részeibe jutnak, részint a használt anyagokat pótlandók, részint az állati termelvények, milyenek hús, zsir, tej stb. lerakódását eszközlendők: természetes következménye, hogy ezen hőfok előállítására egy bizonyos része a tápanyagnak szükséges.

A test melegének bizonyos hőfokon alól alább szállni nem szabad. Ha a test ezen melege alább szállítására vagy fokozására valamely kül körülmény befolyással volna, akkor szükséges a takarmányban azon tápanyagokat szaporítani, a melyek a test melege előállítására szükségesek. Ezen szükség a hizlalásnál is mutatkoznék, miután itt már nagyobb tömegben előállítandó a megkívántató hőfok; de a hizlalásnál nagyobb mennyiségű zsir rakodván le a köt-szövetekbe s az rosz meleg vezető lévén, a meleg kisugárzását a testből, valamint a külső levegő befolyását a testre akadályozza. A zsir ezen hatásáról példát ad az emberi test megmelegedése a takaró alatt; ezen megmelegedésnek az oka abban rejlik, hogy a takaró, mint rosz melegvezető, a testből kisugárzó meleget visszatartja. Mentől hidegebb a kül levegő, annál több meleg sugárzik ki a testből, s azért a hidegebb ég-öv lakói több és különösen oly tápanyagokkal bővelkedő tápszerekkel élnek, melyek elégtőségük által a test szükséges melege előállítását eszközölni képesek. Henneberg és Stohmann által tett kísérletekből tünt ki, hogy a pihenő ökröknél 8 Réaumur fok alatt, minden egyes foknál a meleget előállító tápanyagot 5—7 százalékkal szaporítani, 8 R. fok fölött pedig minden egyes foknál 2—3 százalékkal kevésbiteni kellett. Ezen kísérletek nyomán 13 foknyi meleg az istállóban legjobb hatással volt az állatokra; nagyobb melegenél az emésztés s izmok szibbadása és az étvágy csökkenése áll be.

A test melege kisugárzására a küllevegőn kívül befolyással van még az állati test felületének nagysága is. Az állati test felülete a különböző állatoknál nem áll viszonyban testük nagyságával. Így egy 12 mázsás tehén testi felülete kisebb, mint két 6 mázsás tehéné, s azért két 6 mázsás tehénnek több tápszer szükséges, mint egy 12 mázsás tehénnek, mi egyértelmű azzal, hogy nagyobb állatok ugyanazon mennyiségű takarmányból több állati termelvényt képesek adni, mint a kisebb állatok. Ezt bizonyítják a Dr Veckerlin által tett kísérletek is. Nagy állatoknál bizonyos mennyiségű és minőségű takarmány után 1000 font élő súlyra naponta 13—14 font tej volt az eredmény, kisebb fajta állatoknál pedig csak 11 font, mely különbség egy éven át a nagy állatok javára 741 font tej többletet mutat. Hasonló eredmény mutatkozott a hizlalásnál is, itt 1000 font élő súly után nagy állatoknál naponta 1, 72 font volt a szaporodás, kisebb állatoknál pedig 1, 48 font ugyanazon mennyiségű és minőségű takarmány után, s így 4 hó alatt 29 font hús-többlet mutatkozott a nagyobb állatok javára. Ha tehát nagyobb állatok által jobban értékesítettik a takarmány, az állattenyésztésnél egyebekben kívül nagyobb állatok tenyésztésére törekedjék a gazda.

A tápszerek értékesítésére nézve még fontosabb az állati test nagyságánál a kitűzött célznak megfelelő marhafaj megválasztása, mely a felötetett takarmányt a kívánt

termelvényé—legyen az hús, zsir avagy tej—leginkább képes átalakítani. Ha egyszer egy vagy más úton céljának megfelelő fajra szert tett a gazda; feladata ezen faj jó tulajdonait az utódoknál, a tenyésztésre legalkalmasabb állatok czélszerű megválasztása által fenntartani, s fokozni. Erre azonban a legtöbb gazdaságban igen kevés gond fordítottatik, s ennél fogva többnyire már nem a jó tulajdonok megőrzése, s fokozásáról, hanem csak azok visszaszerzéséről lehet szó. Kérdés: mi módon lehetne legkönnyebb, legolcsóbb, s legbiztosabban az elveszett jó tulajdonokat ismét visszaszerezni, s megőrizni? Ezen kérdés némi tekintetben egyértelmű a következővel. A marhatenyésztésre a bika vagy a tehén bir-e nagyobb befolyással? E kérdés megoldásával meg lesz fejtve az előbbi is.

A marhatenyésztésnél alapul felveendő azon tétel, hogy az állat minden tulajdonait utódaira vagy ivadékaikra átörökíteni képes, és hogy csak kivétel, ha egyes tulajdonok nem örököltetnek. Miután pedig a nemzésnél mind a him, mind a nő, tényezők: a kettő tulajdonait kell, hogy az utód egyenlő arányban bírja. Innen következik, hogy a tehén befolyása egy jó állatfaj előállítására, s fentartására akár egyes gazdaságban, akár egész vidéken sokkal csekélyebb, mint a bikáé, mert míg a tehén egy évben egyszer, a bika 70, 80 sőt 100-szor is képes a maga tulajdonait átörökíteni. A marhatenyésztés emelésére nem nagy akadály, ha 80 tehén közt 40 rosz találattik is, csak a rosz tehének borjuit tenyésztésre ne használjuk; ha ellenben a bika rosz, akkor a marhatenyésztés hanyatlásnak indul. Sajnos tehát leginkább az, hogy a bika választására, annak rendszeres takarmányozására, s jó erőben való tartására még oly kevés figyelem fordítottatik.

Ehez járul még a bikának tulhasználása, az-az a bikák aránylag a tehének számához nem elegendő mennyiségben való tartása. Egy jó erőben levő, s jól tartott középidejű bikára 60—80; fiatalra 40—60 tehén számítandó, ha a tehének nem igen rövid idő alatt, hanem egész éven át vezetnek a bikához.

A marhatenyésztés pangásának másik oka a czélszerűtlen takarmányozásban rejlik, mert a marhának vagy nem elegendő takarmány adatik, vagy a tápanyagok öszvetételére kevés gond fordítottatik. Az első hiba a takarmány adag szaporítása által javítható; az utóbbira jó eredménnyel hathatnak a gazdasági egyletek, minden egyes vidék részére, — miután vidékenkint a közönségesen használt takarmány-nemek is egyformák — évenkint helyes takarmányozási táblák összeállításával, mely takarmányozási táblák a vidék gazdáival közlendők volnának. Hasonló vagy még nagyobb eredménnyel működhetnek e tekintetben a kormány által kinevezendő gazdasági vándor tanárok.

A takarmányozásnál ügyelnünk kell, hogy a takarmányban a protein és a légenyélkül való anyagok közt, a helyes arány meglegyen, az-az úgy mint 1: 5, 5. Ha ezen arány nem létezik a tápszerek egy része emésztetlen marad, s a felötetett takarmány után nyert állati termelvény igen sokba kerülend.

A tápanyagok az állati testben különféle célokra szolgálnak. A légeny nélküliek különösen a szén-hydrátok;

mint keményítő, cukor- és növényrost a meleg előállítására; a zsír és a protein az állati termelvények előállítására. Képesek azonban a légeny-tartalmu és légeny nélküli anyagok némely esetben egymást pótolni; akkor t. i., midőn egy vagy más tápanyag a takarmányban nem elegendő mennyiségben található. Így a zsír és protein a meleg előállítására szolgálnak, akkor, midőn a szén-hydrátok arra nem elegendők. A szén-hydrátok, ha a takarmányban nagyobb mennyiségben foglaltattak és emésztettek, mint a mennyi a felhasznált anyagok pótlására s a test melege előállítására szükséges volt, zsír képzésére szolgálhatnak. Csak egyedül a protein nem pótolható semmi légeny nélküli anyag által, azért multhatatlan szükséges, hogy kivánt mennyiségben létezzen a takarmányban protein, mi annál inkább szükséges, minél több zsirt és tejet akar valaki termelni, mert ezek lerakódása a proteintól függ.

Az adandó takarmány adag meghatározására zsinor mértékül szolgál az állat részéről annak életsúlya; a takarmányt tekintve, annak száraz alkrészei. Nem kell azonban azt képzelni, hogy két ugyanazon súlyu állat, bár ugyanegy minőségű és mennyiségű takarmány adagot kap — egyenlő mennyiségű zsirt vagy tejet adjon, miután a takarmány áthasonítására befolyással van az állat egyedisége, életkora és neme; de azért mégis a takarmány adag meghatározására legbiztosabb támpont az állat súlya. A takarmányt illetőleg annak csak is száraz alkrésze lehet mérvadó, mert például, habár a fűben a tápanyagok könnyebben emészthetők, mint a szénában, és ezért a fű jobb tápszer a szénánál: mindamellett egy mázsa szénában körülbelül háromszor annyi táptartalom foglaltatik, mint egy mázsa fűben; mert a fű 72 font, a széna pedig 14,5 font vizet tartalmaz magában.

A tápanyagok czélszerű összeállításán kívül szükséges még, hogy a takarmány egyrésze szálas legyen, mi által az emésztés mozdittatik elő. A szarvasmarha emésztő szerve úgy lévén alkotva, hogy nagyobb mennyiségű és nehezebben emészthető takarmányt megemészteni képes. A kérdőzők gyomra t. i. négy osztályu: első osztály a bendő, mely a takarmány felvételére szolgál; második osztály a reczés gyomor, honnan a takarmány elaprózás s benyálazás végett ismét a marha szájába vezettetik vissza; harmadik osztályt képezi a szájrétű gyomor, melyen mint egy betett könyvnek lapjain, kell hogy a takarmány keresztül nyomuljon, míg végre a negyedik osztályba vagy is osztó gyomorba kerül; megemlítendő itt az igen hosszú béleső. Ha tehát a takarmány nagyon könnyen emészthető alakban adatik a marhának, az emésztéshez hiányzik a megkívántató inger, valamint az emésztő nedvet elválasztó csatorna falainak surlódása. Kühn 1000 font élősúlyra 11—20 font szálas takarmányt számít, azaz a takarmánynek $\frac{1}{90}$ — $\frac{1}{50}$ -ed részét. Az elősoroltakon kívül tekintettel kell lennünk a takarmány minőségére is, mely a mint egy vagy más helyen termett, egymástól minőségre nézve különbözik.

Takarmányozási táblák összeállítása körül különös érdemet szereztek maguknak Dr. Kühn, Dr. Grouven, Weber és mások. Kühn 1000 font élősúlyra számít a takarmányban 22—23 száraz alkrészeket; 3, 1 font proteint;

0, 85—1 font zsirt, 13—14 font szén-hydrátot. Ezen számítás szerint egy 700 fontos tehénnek kellene 16—21 font száraz alkrész; 1, 75—2, 17 font protein; 0, 59 font zsír; 8, 75—10, 5 légeny nélküli tápanyag. Grouven ellenben 700 font élősúlyra számít 24 font száraz alkrészt; 2, 25 font proteint; 0, 72 font zsirt; 12, 39 font légeny nélküli tápanyagot. E két összeállításban különbség mutatkozik; Grouven szerint a tápanyagok mennyisége nagyobb; de visszaemlékezvén azon tételre, hogy a fentartó takarmány mennyisége az élősúly fogyásával aránylag szaporítandó, ezen különbség csaknem elenyészik.

Midőn a takarmányt változtatjuk, tekintetbe veendő az eddigi takarmányozás; ha teszem eddig az állatok igen tápláló eledelkkel tartattak pl: magvakkal mint rozs, tengeri, árpa stb., s most azokat egyszerre nagyobb térméretű takarmányra akarnók fogni, ezen átmenés ne hirtelen történjék, mert az emésztési szervek ily nagy térméretű takarmányt nem lesznek képesek megemészteni, minélfogva a takarmány egyrésze emésztetlen maradván, kárba megy: s a reménylt jövedelem néha több héten át apad.

A tápanyagok összeállításánál ügyelni kell, hogy inkább a proteinből legyen egy kis többlet, mint a légeny nélkül lévő tápanyagokból, és pedig azért, mert proteintól függ minden állati termelvény képződése; a légeny nélkül lévő anyagnak pedig a trágya szaporítására s minőségére is kevés a befolyása, miután a légeny nélküli anyagból csak víz és szénsavany képződik, holott a légeny tartalmu tápanyagok légenyt és phosphorsavanyt adnak.

A marhatenyésztésnél leggyakrabban előforduló hiányok tehát a következők: 1-ör kevés gond a feltett czélnak megfelelő tenyészállatok megválasztásánál. 2-ör szűk vagy rossz takarmányozás. 3-ör a tápanyagok czélszerűtlen összeállítása, mely hiányokat azonban a gazda minden nagyobb kiadás nélkül kikerülhet.

A marhatenyésztésre károsan hat még a hely vagy istálló szűke is, mely hiány helyrehozatala azonban már tetemes költséggel jár.

Walter Lajos.

Kasza vagy sarló czélszerűbb buza-aratásra?

Jobb a kasza mint a sarló,
Tisztábban marad a tarló.

Magyarországon a nép ezt az állítást tapasztalásból merítette. Ha igaz az, hogy „nép szava isten szava“, úgy ezen állításnak is igaznak kell lenni. Erdélyben, főleg a Rikán belől, az aratás jár legtöbb fennakadással, mivel a maga idejében elegendő napszámost sem lehet kapni, s mégis az aratás sarlóval történik.

Csaknem egész Magyarországon, s gabonát termő más országokban is, a géppel való aratás mellett, nagybárra a kasza használtatik a kalászos gabona aratására; csak mi erdélyiekül vagyunk oly okos gazdák, hogy kasza helyett sarlót használunk. Mig a szükség nem kényszerített, ezt

tehattuk, de a körülmények most más nótát fujnak. Tanácsot nem akarok adni, de három évi tapasztalt kár után okulva, a sarló helyett csakugyan, mint Magyarországon 20 év alatt, úgy itt is, kaszát használnék, következő okoknál fogva: 1) időt nyerek; 2) költséget kimélek; 3) kevesebb mag hull ki, tehát szemet nyerek; 4) több és jobb szalmát kapok.

Első haszon az időnyerés. Kaszával egy jó lelkiismeretű kaszás 1 nap alatt levág — legalább Magyarországon felügyeletem alatt volt gazdaságban — levágott két köből őszi vetést.

Minden kaszás után ment egy marokszedő ficzkó vagy leányka; ezek szedték sarlóval a levágott gabonát és rakták a kévekötelbe. Két kaszás és két marokszedő után ment egy kévekötező; e szerint: kaszás 2, marokszedő 2, kévekötező 1, — összesen 5 személy., — levágott, felkötött, felkalongyált egy nap 4 köből őszi vetést.

Igaz, hogy részes aratók lévén, setét estig dolgoztak s az egész napra szükségelt kévekötelet, harmat felszáródása előtt elkészítették.

Ezen 4 köből aratására a Rikán belől kell 24 arató, mivel egy köbölre rendszeren 6 arató kell, s köszönet hávág 12 kalongyát! Lehet, hogy más keze alatt, munkásabb nép közt másként üt ki a dolog, de pénzes és más úton szerzett napszámokkal nálam így ütött ki.

Nekem a volt szokásom, hogy aratás végeztekor, midőn a kalongyákat számba vettem, számba vettem az aratásra felhasznált napszámokat is. Ritka és tömött, fennálló és döltest öszszevéve nem esett több egy napi napszámra 2 kalongyánál, 22 kévésnél. Továbbá időt nyerek arra is, hogy hamarabb végezvén aratásomat, hamarabb kikapom gabonámat a marhák szájából; minden köből gabonám nehezebb 16 fonttal, drágább 50 kr. — 1 ftal; ezt mind csak a kaszával lehet elérni, mivel maga idejében kapható sarlós aratóra éppen nem lehet számítani. Ha erre biztosan számíthatnék, én se volnék oly nagy ellensége a sarlónak, de a körülményeket ismerve, engesztelhetetlen ellensége vagyok és maradok.

Második haszon a kaszával aratásnál a kevesebb költség. Nem kell felejtetni, hogy a Rikán belől a napszámos étel-italban nagyon válogató. Magyarországon részibe megy az aratás; a tulajdonos ételt-italt nem ad, még vizet is az arató hord. A Rikán belől, háromszor főtt ételt, öt versen pálinkát egy-egy porziót. A nagyobb birtokosok, ha kerülhetik, élelmet nem adnak, de annál több a készpénz fizetés; azonban egy felnőtt aratónak adnak egy fertály pálinkát, a gyermeknek két porziót.

Én 1869-ben ígértem egy aratónak napi bért 80 krt s egy fertály pálinkát, és midőn láttam, hogy az aratás megnyulása miatt egy őszi vetésre kellő szem már is kihullott: ígértem 1 frtot, még se kaptam elegendő aratót. Béreseket, kocsisokat, erdő- és rét-pásztorokat használtam aratásra; a mi hátramaradás e miatt történt, egész évben helyre nem tudám hozni: minden további munkámmal sántikáltam.

Ha ezen szerencsétlen eset békövetkezik, nagy előny a kapa, mivel ha csak 6 béres egy hétig kaszál napjában

csak egy köblöt, levág 36 köblöt; ez szorult állapotban nagy előny; sarlóval álig ismerhető.

Koppe, porosz királyi gazdasági tanácsos, földművelésről irt munkája 289-dik lapján ezt mondja: „A kalászos gabonának sarlóval aratása hibás mód; sok kezet kíván, sok szalma elvesztegetődik miatta, mivel nagyra marad a tarló. Némely gazdák azzal akarják menteni, hogy sarlóval aratásnál kevesebb szem hull el, s hogy a marokok, melyeket az aratók csinálnak, sokkal laposabban állnak kévébe mint a kaszált gabonából való; ez utóbbi azonban a gabona kaszálás módjánál nem áll, valamint a megrázkodás sem nagyobb, mit a kasza okoz, mint az, mit a sarló is szükségképpen előidéz. Ha most már fontolóra vesszük, hogy ugyanannyi ember, legalább egy harmaddal kevesebb idő alatt leveszi kaszával a gabonát, annál fogva mielőtt elérne az utolja, elvégeztetik az aratás: úgy nyiltan kevesebb a kaszálásnál a szemhullás, mint a sarlózásnál.“

Íme a híres gazdai tanácsos is a kaszát tanácsolja, és mi erdélyiekül okosabbak vagyunk: mi sarlóval aratunk.

Harmadik haszon a kaszával aratásnál a kevesebb szem kihullás. Éles kaszával, a jó kaszás előtt a gabona minden rázkodás nélkül dől le. Négy sarlórántás kívántatik annyira gabona levágására, a mennyit a kasza egyszerre levág. Ha a gabona gazos, döltes, a levágott marok kirángatása sok szem kihullást idéz elő. Ha nagyon érett a gabona, többnyire üres markokkal telik a kéve.

A sarlóval aratók, rendszeren aratás folyta alatt csinálják a kéve-kötelet, akár leányka, akár gyerek legyen. Mennyi kötel elszakad? mennyi szem kihull? mennyi idő vesztegetés? látni se szeretném többet.

Ha az arató erőteljes, nagy markokat hajt, sarlójával, lábával taszigálja előre; 8—10 ilyen marokból lesz egy kéve, ezt ugyanannyiszor csapja a kéve-kötőbe; ez mind szemkihullást idéz elő. Ha gyenge az arató (gyermek, ilyen legtöbb van) kicsiny markokat hajt; 15—20 marokból lesz egy kéve; annyiszor csapja a kévekötebe; annyira rázkodás; mennyi szem kihullás! Az erőteljes előmegy, a gyenge marad, ezt a felügyelő nógatja, ekkor megy igaziba a szemkihullás!

A döltes, gazos gabonát (ilyen is van sokszor) kerülök, ott hagyják, és sokszor külön aratóval drágább napi bér mellett kell levágnatni. Ha 50 aratóm van: egy szélyelvert tábor vezérének képzelem magam. Kaszával mind-ezek másként ütnek ki

Negyedik haszon, kaszával aratásnál a jobb és több szalma. A szükség — nevezetesen a pénz- és napszám-hiány — oda juttatott sok gazdát, hogy kaszálóit felében, ha lehet harmadában adja; az ily vesztegetés után bégyült kevés takarmány nagyobb részét eladja.

Ezen sajnálásra méltó jövedelmi forrást a kaszával aratással lehet elősegíteni. Azt mondják némelyek: a sarló után igaz hogy nagyobb a tarló, de szükséges a föld javítására. Ez régi nóta!

Ennek hasznosságát csak úgy ismerhetem el, ha hordás után a tarlót azonnal alá szántják; de kinek van gazdasága annyira felszerelve, hogy ezt tehesse? Ha ez őszi

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 8-dik számához, 1871.

vetés utánra marad, csordák, juhnyájak úgy semmivé tesz, hogy alig marad belőle valami. Bojtárok, marhát őrző gyermekek a roncsalékot összszegereblyézik, elégetik, az apróját és a hamut a szél elfujja; jobb lett volna a csűrös-kertbe mint szalmát behordani.

A gazda jövedelmét a trágya mozdítja elő; a trágya aljázás által szaporodik; az aljázást csak úgy tehetjük, ha bőven van szalmánk; ezt minden gazda így tudja. Ha takarmánynak használom is a szalmát, a mellett hogy a kaszaaratással többet kapok: sokkal jobbat is kapok, mivel földszintebb vágván, sok tápláló és a házi állatoknak kedveseledelt vágok össze s kötök a kérébe.

A kaszával aratásnál ezek megtartandók:

A kasza legyen tökéletes, hogy töréstől féltetni ne kelljen. Legyen folyvást jó éles, hogy minden rázkodás nélkül terithesse a gabonát. A kaszálást úgy kell intézni az őszinél, hogy a levágott gabona mindig a fennállóra düljön, mivel így kevesebb a rázkodás; a tavaszinál dülhet úgy is a rend, mint a takarmánynál. Azonban nem kell sokat okoskodni a rend merre-esésével; ha a kaszás nincs hozzá szokva, hogy a rend a fennálló gabonára düljön, vagy a marok-szedőknek ez éppen idővesztegetés volna: dülhet a rend akármerre! később ha belé szoknak, lehet a dolgon segíteni.

A kaszás a vágással ne betyárkodjék; ne vágjon egyszer szélesebb, máskor keskenyebb rendet. Az összszekötött kéréket ne verjék a földhöz azért, hogy bütykeik egyformábban álljanak. A kéve nem eladó leány: ha borzos se szégyen!

A kéréköteleket, harmat felszáradása előtt egész napra készítsék el a kaszások; ez idő alatt a marok-szedő leányok, a kérékötő segítsége és felügyelete alatt, a ne-

talán elmaradt kalászokat gyűjtik össze, e végre készült hosszú gereblyékkel.

Rikán belől nincs tagosítás; a lócrejű aratógéppel nem minden földemhez közeledhetem: a kisebb aratógéppel, t. i. a kaszával, egy ösvényen is elmehetek, szomszédom kára nélkül.

Két év alatt őszi repce-vetésem oly földbe esett, melyből a kihordást csak úgy vihettem végbe, ha három szomszéd ős gabonáján keresztül járó utat vásároltam, az az a keresztül járható helyről: az őszi termést kárpótoltam.

Nem minden földtulajdonosnak van módja, nagyobb-szerű aratógépet vásárolni; a kisebb-szerű aratógép ára leg-fennebb 1 frt o. é., azonban takarmány-kaszálásra is használható, s a kisebb-szerű gazda maga háznépével végezheti vele aratását.

Nagyszerű aratógéppel nedves esős időben nem lehet boldogulni; a kisebb-szerűvel, t. i. a kaszával, ha nedves is a föld — s talán a gabona is — dolgozunk.

A levágott gabona renden marad, s ha az idő felálltával kiszikkadt: kérékbe kötözhetjük baj nélkül.

Döltes gabonánál a nagyszerű aratógépet nem használhatom. A kaszával jobbra-balra fordulván, folyvást dolgozhatom sat.

Végre a kaszával minden gázt, s ha találkozik tövist is vágjanak le, ha a kérébe nem kötik is.

Igy lesz igaz a Rikán belől is:

Jobb a kasza mint a sarló,
Tisztábban marad a tarló.

F. J.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

VIII.

Titkári jelentés

az 1871 apr. 15-ki közgyűlésen.

Rövid öt év alatt már harmad izben jutott nekem a nem reménylött szerencse, hogy mint az egyesület örökös hézagpótló ügyvezetője, a választmány évi működéseinek fontosabb mozzanatait bemutassam, s időközben kilépett hivatalos elődeim érdemeiből, ha voltak, szerény részt követeljek, vagy elkövethetett hibáiknak bűnbakja legyek.

Mostanában a definitive, vagy provisorie megválasztott titkárok sehogy se tudnak nálunk meggyökerezni. Csaknem biztos promotio szállodója, Parnassus lépcsője, a titkárok kiházasítási intézete lett ez az állomás darab idő óta. Meg se hülnek, vagy jobban mondva idejük sínés hivatalukba bele melegedni, állásuk fontosságát megmérni, teendőik felett magokat tájékozni, a fészket jó módjával megrakni, annyival kevésbé termékenyen tenni: az egyesület épületére nem vesznek időt s a hozzá szükséges türelmet, és turesen hagyván azt, melegebb tájakra vándorolnak.

Lesz talán, ki azt mondhatja, hogy az egyesület bizalmi szavazata, egy fényes ajánló levél kiállítására, mely kapóssá s keresettek-ké teszi választottjait; lesz, ki érdemül rójja fel, ha mindannyiszor oly egyénekre esik választása, kik jobb sorsra érdemesek, mint a milyent az egyesület biztosíthat számukra; de az is igaz másfelől, hogy a bizalmi nyilatkozattal fontos köteleességek is járnak, s ezeknek teljesítése nem egy napot vagy évet, hanem valamivel hosszabb időt igényel; hogy az egyesület önmagának, s nem mások kedvéért állítja bé hivatalnokait; hogy az egyesületnek állandó és nem ideiglenes céljai vannak, melyeket a legokosabb és miveltebb egyénnel is csak huzamosabb gyakorlat, megszokás, s a viszonyok tanulmányozása után érhet el; és ne feledjük, hogy ha a titkári gyors promotiokra némi önérzettel tekinthetünk is, de a gazda közönség is méltán kérheti; minő eredményt mutathat fel az egyesület jó hangzása, jeles tehetségű egyéniségek megválasztása után? igaz egy szóval: t. közgyűlés, hogy a titkári állomás folytonos provisoriuma, egyesületünknek kevés hasznával, de igen sok kárával van egybekötve.

Az egyesületi választmány sajnosan látva a titkári hivatal gyakori változásával járó kárt, s annak nyomasztó, néha csaknem bérítő hatását az egyesületi ügyek menetére, a t. közgyűlés jóváhagyá

sának reménye mellett a kibocsátott pályázathoz egy megszorító feltételt és egy buzdító ajánlatot kötött.

Feltételül tűzte ki, hogy a pályázó egyén megválasztása esetére három évig állomását fel nem mondhatja;

felajánlotta azt, hogy három évi buzgó szolgálati ideje letelte után fizetése 200 frttal fog megjavittatni. A választmány tisztelettel kéri a közgyűlést az egylet érdekében tett ezen intézkedéseinek megerősítésére.

* * *

Kötelességemnek tartom ezen bevezetés után arról beszámolni, miképp vétettek teljesedésbe a t. közgyűlés múlt évi határozatai?

Egy lelkes tagtársunk indítványából 40 arany pályadíj lett kitűzve azon kérdésre: miképp lehetne a nagy kiterjedésű Mezőség fátlan vidékeit befásítani? A pályakérdés maga rendén körözve volt a lapokban. Egyetlen felelet se érkezett. Ismeret, akarat, vagy tehetség hiányát alig lehet az elhallgatás okául vetni. A ki ismeri a közel 40 □ mértföldnyi mezőségi terület hullámzó pusztáit, annak az alföld sivár rónasága, vagy Spanyolország elégett hegységei jutnak eszébe; a ki tudja mit szenved tüzi, szerszám, épületfa hiányában a Mezőség, miképp védi magát téltűz idején földjének elvont zsirja által a megfagyástól, e pályakérdés horderejét, fontosságát kicsinyleni nem fogja. Vagy talán a pályakérdés megoldása előtt áttörhetlen gátként álló előzmények s teendők miatt rettennek vissza? Talán a birtokviszonyok rendezetlensége, talán az tartoztatja vissza a jóakaratot, mert a nagy terület népességének legeslegnagyobb része a befásításról irandó könyvnek még a betűit se ismeri? vagy mert nincs, ki a tudatlansággal, szegénységgel és elfogultsággal szemben az üdvös eszméknek, intézkedéseknek fogamatot, sikert tudjon szerezni? A tisztelt közgyűlés bölcsesége fogja elhatározni, hogy ezen pályázati kérdés továbbra is nyílt kérdésnek tekintessék, vagy a pályakérdésre adandó felelet útjának megtörése, előkészítése végett a magas miniszterium által is felajánlott egy vagy több vándortanári állomás beállítására tétessenek meg a kellő lépések.

Méltóztatott továbbá a t. közgyűlés megbizni a választmányt, miszerint a közteleknek az egylet pénzerejéhez mért oly bérendezését eszközölje, mely ezen telekben eleitől felvett művelési főágak tökélyesbítése mellett, a feleslegest mellözze, s minden esetre felelősséggel és megtakarításokkal gazdálkodjék. Ezen megbízásnak a választmány eleget kívánt tenni.

1-ör az által, hogy takarmányokkal s gabonanemekkel művelt kísérleti három holdas táblát, miután a monostori tanintézetjövőre azt sokkal czélszerűebben fogja eszközölni, felhagyta; az egész három holdas területet az egylet egyetlen élő állata (lova) fentartására, vagy a feleslegnek elárúsítása végett takarmánytermelésre fordítván.

2-or a kerítésen belől levő 12 holdas tag 7 egyenlő részletbe osztván bé, váltólag fog, a szőlő-táblák kivételével, a gyümölcsfa termelésre használatni. Közbevetőleg vagyok bátor megjegyezni, hogy gyümölcsfa termelő intézetünk nem csak az erdélyi területen, hanem széles Magyarországon a közönség naponta növekedő bizalmával dícselkedhetik, s kivált a két utóbbi év alatt oly keletnek örvend, miszerint a gazdaközönség igényeit kielégíthetni a legnagyobb erőmegfeszítéssel alig vagyunk képesek.

Borszőlő fajainkból évenként 60—70 ezer vesszőt bocsátunk forgalomba, esemege szőlőgyűjteményünk pedig egy pár év

alatt a magyar föld leggazdagabb és legválasztékosabb ilyenmő gyűjteményei mellé lesz bátran sorozható.

A költségkímélés s a köztelki kiadások reductióját tárgyazó határozatát a t. közgyűlésnek a mi illeti, bár lelkiismeretes gondnal örökődik a választmány az egyletnek különben is csekély jövedelmet adó vagyona felett, nagyobb mérvű megtakarításokat az egylet indicált czéljainak feladása, vagy káros korlátozása nélkül mostanában alig eszközölhet. Az élelmi szerek roppant drágasága, s e miatt felszökken munkabér, az erdélyi terület népességének csekély volta, s ezzel arányban a munkás osztály még csekélyebb száma, melyet a mezőgazdaság érezhető kárára a közlekedési vonalak vállalkozói által fizetett tetemes napszámber, néha oly csekély számra reducalnak, hogy csaknem mesés árak ígéréte mellett is alig akad néha kit fogadjon fel s kívül végezze a gazda a nyakára nőtt mezei vagy kerti munkát, s ha akad, vajmi kevés köszönet van benne. Mind olyan körülmények, melyeknek nyomása s parancsoló kényszerítése alól magát a választmány ki nem vonhatja, ha feladatának meg akar felelni.

Tárgyrokonságnál fogva a négy év óta hallgatással mellözött nagyutczai szőlőtelepünkről is jelentést teszek. Hallgattunk róla, mert még nem érkezett el eddig a beszéd ideje. Az egylet nagyutczai szőlőtelepe $\frac{3}{4}$ holdas területen fekszik. Kezdetben esemege-szőlő termelésre volt szánva. A pincze-egylet megalakulásával, mely hazánk borainak nevet, piacot és keletet szerezni, tűzte ki feladatául, ezen telep kiürítettén, borászati czélokra fordíttatni határozottatott, s a czélnak megfelelő bérendezés, fentartás végett a pincze-egylet vezetése s felügyelete alá adatott át. Az elv, melyre a berendezés fektetve volt, a kivitel, s az azzal kapcsolatba hozott szőlőművelési rendszerek alkalmazása, egyenként megérdemlik a bortermelő gazdák beható figyelmét, s a berendezők eljárásának teljes méltánylatát.

A terület az európai bortermő föld földrajzára való tekintettel 4 tagra van felosztva. Van francia, német, magyar, és van specialis erdélyi borszőlő tábla; az utolsó felvételbe találkozhatik, kákán bogot kereső hazafi, a ki megbotránkozhatik, de borászati tekintetben azt, hogy az erdélyi bor egy saját specialitás, nem csak mi erdélyiek mondjuk, másutt is elismerték.

A berendezők, b. Bornemisza János és Paget urak felkeresték rendre a francia borvidékeket, felkeresték a jelesebb bortermelőket, a tudomány és gyakorlat embereit, s részint személyes érintkezés, részint levelezések és olvasmányok után, a most élő legjelesebb francia borászok mint egy Guyot, Trouillet, Poulliat vagy Oudart gróf classicus munkáinak megkérdezése után, 16 legjelesebb bort adó francia szőlőfajt kiválasztva és constatirozva, ezekkel állították bé az úgynevezett francia táblát. Szinte ezt tették a német és magyar táblákkal, mintegy a 16-os számot megkegyelve, minden ország számára 16 fajt szemeltek ki. Csak az erdélyi 16-os continenst nem tudták még kiállítani; jó szándékuk nem a mulasztáson szenvedett hajótörést, más oka van, a mit ha elhallgatunk, nem mondhatják rólunk el, hogy tulajdon fészünkre akarunk homályt vetni.

A második czél, mit ezen telepnél a rendezők magok elébe tűztek, s a választmány örömmel jóvá hagyott, megkísérlése annak, hogy a különböző szőlőművelési rendszereknek egyes szőlőfajok szerint való alkalmazása, mit eredményez a tőke életének tartósságára, termékenységére, s a mi fő, a művelési nemek minő befolyással bírhatnak az aképp nyert bor fokozatos minőségére?

Ennél fogva minden egyes szőlőfajnál 8 féle művelés, u. m. Guyot, Trouillet, rajnai, sima vagy kopasz fej, csapos fej, fél karika, egész karika, és Báthy Gábor-féle művelési rendszer vétetik foganatba. A Guyot rendszer Pagot, b. Bornemisza és Zeyk, a Trouillet, Tisza László urnál nagyban láthatók és tanulmányozhatók, de sokkal érdekesebb lesz azokat együtt és egybehasonlítólágn látni és észlelni. — A pincze-egylet feloszlása után b. Bornemisza János, Pagot és Zeyk József tagtársaink saját felelősségükre vették át a választmánytól ezen telepet, mind azon kötelezettségek fentartása mellett, melyek a választmány és pincze-egylet közt létezett egyezmény alapján képezték; a választmány kéri, hogy a t. közgyűlés ezen egyezményt ratificálni méltóztasson.

Kevesebb szerencsével járhatott el a választmány abbéli megbízásában, hogy a szakosztályoknak a megújított szabályzat értelmében szervezése, a munkabeosztás elvének alkalmazása által az egyletbe friss életet öntsön, nagyobb, elevenebb s sikeresebb tevékenységre buzdítson. Nagy, csaknem legyőzhetetlen akadályokkal kell itt küzdeni. Az országgyűlés folytonossága a legjelesebb tehetségeket tartja távol az egylet székhelyétől, az itthon maradtak nagy részét ismét hivatal, üzlet, mezőgazdasági érdekek vonják el az egykor munkásokban és tehetségekben oly gazdag egylet tüzhelyétől. Sok a teendő, sok a munka, de bé kell vallani, a hajdani író szerint: labori deest faber -- lámpással kell keresni néha némely munkára alkalmas embert. Kívánatos lenne, hogy azok, kiké különben is a jövőre, az egylet fiatalabb nemzedéke, az elődök nyomán vállalja el, művelje és tanulmányozza azon provinciát, melybe az országos dolgokkal elfoglalt atyák anynyi érdemet szereztek magoknak, s egyenként hivatásuk szerint beiratva magukat egyik vagy másik szakosztályba, legyenek munkás napszamosai az egyletnek, melyet fentartani, ápolni, vezélni az emberi dolgok rendje szerint, nekik lesz nemes hivatásuk.

Az egyleti választmány működésének főbb mozzanatait a t. közgyűlés türelmi iránti tekintetből csakis tömör kivonatban kívánom vázolni. Mint a kültermészetben a legnagyobb gazdának, az időjárásnak t. i. szeszélyes kicsapongásai meghiusíták a lefolyt évben a gazda várakozásait, az egylet házi napja alatt is rossz idők jártak. Önhibánkon kívül azon gazda sorsára jutottunk, kinél egyik eseléd a másiknak adja az ajtót; a titkárok egymást követő váltakozása miatt ügymenetünkbe rendet, pontosságot, következetes összhangot határozat és teljesítés közt alig lehetett tartani. Ugy haladtunk, mint a szekér, mely mindegyre kizökken a rendes kerékvágásból, s most kereke, majd derékszege törvén el: tákolással, vesződéssel jár le a nap, a czélt megközelítve ugyan, de tőle mégis messze elmaradva. Azon reménnyel, hogy szerencsésebb körülmények bekövetkezésével a mostaninál kielégítőbb eredményeket is mutathatunk fel, soroljuk elé tevékenységünk nevezetesebb mozzanatait.

A magas kormány azon figyelemért és pártfogásáért, melybe egyletünket folyvást részelteti, eléggé hálásak nem lehetünk. A mezőgazdaság vagy közvetítő ipar terén, a magyar föld határán, vagy külföldön minden figyelemre méltó mozzanatot, találmányt, vagy eredményt, mely hazánk földén termő, és áldáshozó talaját feltalálhatja, az egyletnek tudomására juttatni, foganatosítására jó tanácsos, útatással, sőt segély felajánlással is járulni, kedves sőt sürgős gondjai közé számítja.

Magas kormányunk több üdvös intézkedései közül a jeleseket bátor lesznek a t. közgyűlés előtt felsorolni:

1. A vándor tanári intézmény czélszerű voltát ismertetve felhívta az egyletet oly egyén felajánlására, ki a szükséges kellékek birtokában léve, azt az erdélyi terület részére vándor tanárnak ki lehessen nevezni. Valóban, egy oly országban a hol a nép sem írni, sem olvasni nem tud, a nép közt forgó értelmes tanár, a ki ötlet ezer dolog közül legalább egyre szóval és tettel oktassa, a ki benne a tudás és cselekvés holt ösztönét életre serkentse, a legnagyobb áldások egyike lenne. De bár anyagi buzgósággal bírjon olyan nagy országban mint Magyarország, egy ember csak csepp víz a tengerben, az erdélyi területre is legalább három, megannyi irányban működő ilyen egyénre volna szükség. Lenni kellene, mihelyt arra való ember akad, befősítási, szőlőszeti, gyümölcsészeti vándor tanárnak. Mindenik megannyi emléket emelhetne magának évek folytán az általa eszközölt érthetőségben és jólét felvirágzásában.

2. A gyümölcs-ipar érdekében valamenynyi hatóságtól felkérte a kormány azon egyének névsorát, kik ezen a téren kihatással és sikerrel működtek. Szorgalmuknak megfelelő jutalmazás által kívánván ezen kellemes és hasznos iparág nagyobb mérvű fejlesztésére ez által buzdítólag hatni. Alig van a kontinensnek országa, melynek éghajlata és talaja kedvezőbb legyen a nemes gyümölcsnek a miénknél, s azok, kik ezen iparággal foglalkoznak, tudják legjobban, mekkora előnyben vannak e részben is felettünk sokkal mostohább viszonyok közt működő országok lakóssai.

3. A t. miniszterium egy másik, különben üdvös ohajtásának, mely szerint a leküldött rovatos táblázatok kimutatása szerint a községi gyümölcsfaiskolákról, működéséről, s működésük eredményéről tegyünk évenként kimerítő jelentést, fájdalom, nem tehetünk eleget, még pedig azon egyszerű okból, mert sajnos tudásunk szerint az erdélyi gazd. egylet területén községi faiskolák nem léteznek. Szomorú dolog, de igaz. Sokan foglalkoznak az erdélyi területen gyümölcsstermeléssel, többen mint valaha. De a nép nagy része nem elő, hanem inkább hátramoszdítója, hogy nemondjam átka ezen iparágnak. Attól, hogy ezen nemes iparág a nép véérébe menjen át, védője, fenntartója legyen, nagyon messze állunk; a míg pedig idáig nem jutottunk, a gyümölcsipar diszlése nálunk csak is a véletlen érdeme, s a jólét forrásává, mint boldogabb országokban, hol az a nép ezrei által karoltatik fel, nem is válhatik.

4. A nm. miniszteriumnak komlótelepek felállítása tárgyában tett intézményével jobban boldogultunk. A nagy-enyedi főiskola áldozat kész előjárósága felszólításunk következtében egy komlókisérleti telep kiszakasztását, s berendezését egész készséggel elrendelte. De évek óta kitűnő sikerrel működik egy értelmes birtokos hazánkfia Csia József Háromszéken ezen iparágban, még pedig saját vallomása szerint, az általa termelt komlót a vidéki serfőzdek a csehországgal egyenértékűnek, sőt sok tekintetben jobbnak ítélték. Az egylet köztelkén 125 □ ölnyi területen teljesen beállított komlótelep a közelebbi két évben, évenként 130—140 font termést hozott. Saatzból rendelt bujtványokkal állították bé ezen kísérleti telepet, s az 1869-ik évben tartott tárlat alkalmával történetesen körünkbe mulató csehországi sergyártó termésünket illata és tapintata után első minőségű osztályba sorozta bé. Hogyan jártunk ezen nagy gonddal a közönség okulása és buzdítása czéljából felállított telepünk jó reménységű terményével? El kell mondanom, mert most is nyomást érzek miatta szívemen. A kolozsvári serfőzdek tulajdonosai figyelemre

se méltatták a hazai ipar érdekében tett fáradozásainkat, s különböző ürügy alatt elútasíták ajánlatunkat; két év termése veszett rajtunk: pedig tudjuk, hogy a komló nem olyan, mint a bor, hanem megfordítva mentől frissebb annál jobb.

5. Elhallgatva az utóbb érkezett nagy horderejű intézményeit a t. miniszteriumnak, az okból leginkább, mert még jelenben szakosztályi tárgyalás alatt állanak, a lentermelés érdekében, legközelebből egyletünkhöz intézett felhívást, s azzal egybekötött becses ajándékot van szerencsém a t. közgyűlés tudomására juttatni. A t. miniszterium 17 hordó lenmagot rendelt meg Oroszország világhírű lent termő vidékeiről az erdélyi terület számára. Ezen rendelmény már útban van, s a vagyonosabbak közt fontonként 15 kr díj lefizetése mellett, a szegényebb sorsuak közt pedig ingyen fog a megrendelők számarányához képest kiosztatni. Az átvételhez feltételek is kötvék, melyek a lapok útján később fognak a vállalkozó természetekkel közöltetni. Méltóztassanak a t. közgyűlés tagjai, kik ezen becses ajándékból részesedni, s azzal kísérleteket tenni kívánának, itt helyben, vagy az egyleti irodában magokat előjegyeztetni.

Az egyleti választmány működésének nevezetesebb mozzanatai közül, érdekelni fogja a t. közgyűlést, s az egész gazdaközöniséget, ha felemlitem, hogy

1. az erdőszegi vinczellér képezde mintájára, az erdélyi terület részére Enyeden vagy Dicső-Sz.-Mártonban egy vinczellérképezdének államköltségen felállítását kérvényezte a miniszteriumnál; vajha választmány kérése figyelemre méltatnék! mert az erdélyi bortermelés kiszámíthatlan kárára, nem csak értelmes, hanem egyszersmind lelkiismeretes vinczellérekben naponta nagyobb, s érezhetőbb szükségét kezdünk látni.

Második szintén nagy fontossággal bíró kérés által azt ohajtott a választmány a miniszteriumnál elérhetni, hogy az állami és felekezeti iskolatanítói sőt papi képezdékbe a gyümölcsészet és szőlőszet kötelezett tantárgyakká tétessenek. Papoknak és tanítóknak van közvetlenül kezükbe a nép esze és szíve, s ők első helyen lehetnének tényezői annak, hogy a nép mindkét iparágat megszeresse, s mint jóllétének forrását mivelni és becsülni tanulja.

A választmány firmája alatt megnyílt, s szinte egy félévre terjedő időszak alatt folytonosan működött állandó gyümölcstárlat egyike volt a lefolyt év figyelemre méltó vívmányainak. Szinte készen vagyok azon vádra, hogy a jelentésttevőből mindegyre kirí a passionatus szőlész, vagy pomolog, nem tehetek róla, de tényeket semmiképp se szabad elhallgatni. Az állandó tárlat fő érdeme, mely különben 5 egész hónapon át — magyar embernél szokatlan türelemmel és kitartással betenként kétszer, a szakosztály vezetése, többnyire számos vendőgek jelenlétében tartatott — főérdeme mondom Veress Ferencz tagtársunkké, ki a hozzá való, csinnal, izléssel, szakismerettel berendezett terjedelmes helyiséget csupa egyszerűzetből maga ajánlotta, s tartotta fenn, a tárlati bírálatok teljes befejezéséig. Bátor vagyok indítványba hozni, hogy t. hazánkfiának az ügynek tett önzetlen, s hazafias szolgálatáért nyilvános elismerés és köszönet szavazzassék.

Képviselve volt ezen tárlaton a Maroson innen fekvő megyéknek, tulról Marosszék és Segesvár gyümölcsészete. Az „Erdélyi Gazda“ közölte az egyes gyümölcsfajokról hasábjain, a bíráló bizottmány megállapodásait, én az egyes vidékek gyümölcspárának concret képét mutatom fel dióhéjba szorított vázlatban.

Minden tekintetben első helyen áll és pedig vetélytárs nélkül gyümölcsparával, ebbeli értelmiségével gyümölcspajainak sokaságát és választékosságát tekintve, nem hibáznám, ha többre terjeszkedném, de csak azt mondom, legelső helyen áll az erdélyi területen Kolozsvár városa.

Alsó-Fejérmegye sok és igen jeles gyümölcsöt termel, az érdemben azonban osztaozik itt a szorgalom, az áldott termézzettel, a szerencsés fekvéssel, kedvező éghajlattal és talajával.

Aranyosszék sok és jó, Torda város, és a megyének Aranyosra rugó falvai a hol van industria, pedig néhol nagyszerű létezik, kevesebb, de jeles gyümölcsöt állítottak ki.

Marosszéknek nagyon sok jó, és sok közepes minőségű, Segesvárnak kevés jó és sok rosz gyümölcse van.

Kolozs és Doboka megyéből jó és rosz gyümölcs csak kevés kerül ki, mi mind két megyébe az e nembeli ipar pangására mutat.

Besztercze és vidéke szakértelmes termelőket, s igen sok jó és nemes gyümölcsöt tud kiállítani.

Gazdaggyümölcstermő vidékei vannak B.-Szolnokmegyének, de csekély kivétellel, ellehet mondani, hogy ahoz fogható, — csak is aszalványnak való — roszféle fajok nem fordulnak elé sehoh az erdélyi területen.

Végeredmény az: hogy a gyümölcspár örvendetes haladásban van, de ez a haladás mindenütt a nagyon csekély minoritas, a szétszortan működő magánosok érdeme.

* * *

Befejezésül legyen szabad az egylet közlönyének, az „Erdélyi Gazdának“ állásáról némi adatokat szolgáltatni. Nem örvendezetők azok, nem is egészen reménytelenek. A böles ovattosság tekintetéből inkább negativ, mint positiv természetű adatokat nyujtok, melyekből a valót a t. közgyűlés érdemes tagjai ki fogják számíthatni. Mennyiben felel meg ezen lap a homlokára irt jelszavának, kitűzött feladatának, azt a közönység ítéli meg. Mi annyit őszintén elmondhatunk, hogy a választmány, a szerkesztőség, a lap felügyelő bizottság minden töle kitelhetőt megteszen arra, hogy a gazda közönység igényeit kielégítse. Még sem jutottunk el odáig legbuzgóbb törekvéseinkkel, hogy a lap önerején, vagy jobban mondva, az erdélyi gazdaközönység részvételi erején fenállhasson. Kezdetben oly olcsó árt szabtuk előfizetési díjúl, mely a papír árt is alig fizette meg. Illehetőleg ugy okozkodtak az emberek, hogy olcsó húsnak hig a leve, s alig méltatták figyelemre. Mióta a tagoktól 2 forintot, nem tagoktól 4-ct vesztünk, tehát kétszerettük az árt, szemlátomást szaporodnak előfizetőink. Hány előfizetővel dícselkedhetünk hát? megmondom: Styria sokkal kisebb ország, nem is gazdagabb Erdélynél: a styriai gazdasági egylet lapjának 5—6 ezer előfizetője van. Az alsó-ausztriai gazd. egylet borászati közlönyének 15,000 előfizetője.

Hány tagja van egyletünknek? körülbelül 450. Az egylet saját tagjai közül nem akad egészen 100 tag, ki az egylet lapját avagy testületi point d' honneur-ből méltónak tartsa megrendelni. Az olvasó egyletek, s más anyagi érdeket képviselő társulatok lapunkat különbség nélkül pártolják *) De hány község neve fordul elő előfizetőnk névsorában, a mikor csak egymagokra megbírnák az erdélyi magyar községek egy éppen a kis gazdák, éppen

*) Ide a szerkesztő, a vidéki olvasó-egyleteket illetőleg, néhány kérdőjelet???... tudna tenni. Szerk.

a községeket alkotó egyének legközelebbi érdekében alapított lap fenntartását. Ha az oklándi járás hazafias érzelmű szolgabirája, B. úr járásának községeit egyenként meg nem nyeri lapunk pártolására, volna lapunknak az erdélyi területről 6—7. községi előfizetője. Mit tehetne hasonló buzgóság, s lelkesedés mellett az erdélyi területnek nem is tudom hány száz szolgabirája, lapunk emelkedésére, élémenetelére? Tisztelő méltánlylattal kell azon 12 nagyobb birtokos hazánkfia pártfogását elismerni, kik minden egyes darab birtokuk számára egy-egy példányt járatnak lapunkból. Száz meg száz nagyobb és közép birtokos hasonló pártfogása mellett félhavi lapunk csak hamar gyakoribbá nőhetné ki magát. Kegyes ohajtás!

A fennebbi előzményekből minden esetre világos, hogy az „Erdélyi Gazdá”nak idáig kevesebb prenumeránsa van, mint sem azután saját emberségéből fenn tudja magát tartani; kevesebb, mint a legizetlenebb élcz lapnak, vagy azon nagyban beszéllő közlönnyöknek, melyek a nap szekerére ültetik, s repülni tanítják közönségüket. De azért mi, a „lassu viz partot mos” közmondás jelszavát tartva magunk előtt, nem fogunk a választott úton bátoralni, nem csüggedni, s erélylyel és kitartással arra működni, hogy mind azt megtegyük, a mi csak tőlünk kitelhetik; úgy fogunk tenni, mint azon színészek, kik kicsiny közönség előtt még jobban játszanak, mint nagy publicum előtt. Azon leszünk, minden tőlünk kitelhető erővel, hogy elmondhassák lapunkról: ez a lap megérdemelné, hogy sokkal több előfizetője, sokkal több olvasója legyen!

* * *

Érzékeny veszteségeket is szenvedtünk a lefolyt év alatt. A legnagyobb adó executor, a halál sorainkból ez évben is kivette a maga illetékét; nem sokat ugyan, de a javából.

Alapító tagjainkból elvesztettük egyik törzstagját, a közmívelődésnek, a hazai intézeteknek, s azok közt egyletünk egyik legbuzgóbb, áldozatkész alapítóját, b. Wesselényi Farkast; elvesztettük országos főorvos Pataky Dániel és ügyvéd Groisz Nándor társainkat. Az évdíjas tagok közül Radnothfáy Sámuel, Bartha Lajos, Sigerus Károly és Varga Zsigmonddal gyérültek meg soraink, áldott legyen emlékü! Helyüket a fennmaradtak kettőztötött munkássága: a férfi erőben, tudományban és jellemben növekedő nemzedék fogja az elődökhöz méltólag hétéltetni.

Befejezem jelentésemet azon ohajtásom kifejezésével, hogy a mikor miis rendre leszallunk a cselekvés teréről, azt mondhasák rólunk is: „ezek teljesítették köteleseégeiket!”

Befejezem azon ohajtással: bár mindig és folyton növekedő bizalommal tekintsen a gazda közönség ezen egyletre, mely érdekeit képviseli; ne mondjon sem sokat, sem keveset ezen egylet vezérférfiáról, kiket a közbizalom annak élére helyezett, csak ennyit mondhasson el: „ezek a mi bizalmunkra, ezek a mi elismerésünkre érdemesek!”

Nagy Ferencz.

Gazdasági kiállításaink 1871-ben.

A földmívelés ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium az érdeklött gazdaközönség és gépgyárosok tájékozása végett köztudomásra kívánja hozni a folyó évben Magyarországhban a gazdasági egyletek által rendezendő gazdasági kiállításokat és gépversenyeket, melyek sorozata a következő:

1. April hó 24-én Pesten az országos gazdasági egylet köztelkén: dohány-kiállítás államdíjakkal.

2. Május hó 7—9-én állat- és eszköz-kiállítás Kecskeméten, rendezi a kecskeméti gazdasági egylet.

3. Május hó 11-én és következő napjain szántás verseny Bihar-Diószezen, rendezi a biharmegyei gazdasági egylet.

4. Május hó 14—21 napjain általános gazdasági kiállítás 2500 frt értékű államdíjakkal Miskolczon, rendezi a borsodmegyei gazdasági egyesület.

A kiállítási tárgyak a rendező gazd. egyesülethez czimezve küldendők.

A kiállítási tárgyak szállítási költségei a kiállítókat terhelik ugyan, azonban ezeknek nyújtandó megkönnyítések érdekében a miniszterium lépéseket tett, hogy a kiállítási tárgyak a hazai szállító intézetek által viteldij kedvezmények mellett szállitassanak, mely engedmények közvételéről annak idejében, midőn t. i. az illető intézetek nyilatkozatai beérkezendnek, gondoskodni fog.

A kellő nyilatkozattal ellátott küldemények a behozatal alkalmával a bizonytalan eladásra behozott tárgyakra nézve fennálló vámmentes kezelés előnyében részesülnek.

Pesten 1871 évi ápril 16-án.

(Folytatjuk.)

Pályázati hirdmények.

A magyaróvári k. felsőbb gazdasági tanintézetben, folyó évi october 1-től betöltendő, üresedésbe jött vegyészeti segédtanár állomására pályázat hirdettetik a következő feltételek mellett:

Ezen állomásra pályázóktól általános gyakorlati gazdasági ismeretek, egy felsőbb gazdasági tanintézetben nyert elméleti szak-képzettség; különösen a vegytanban szerzett gyakorlati és elméleti ismeretek, feddhetlen jó erkölcs és a magyarnyelven teljesen kielégítő előadási képesség kívántatik.

Az állomással egybekötött illetmények: nyolczszáz forint évi fizetés és szabad lakás.

Az első év próba évnék tekintelik, melynek sikerétől függ az illető végleges alkalmaztatása.

A szabályszerűn felszerelt folyamodványok, melyek a szükséges bizonyítványokon kívül az illető életrajza (curriculum vitae) is csatolandó, a földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumnál augustus hó 15-ig benyújtandók.

A kinevezendő köteleztetik állomását folyó évi october hó 1-én elfoglalni.

Kelt Pesten, 1871 évi márczius hó 24-én.

A földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. miniszterium a külföld jelesebb bortermő vidékein divó szőlőmívelés és borkezelés tanulmányozása végett két, magát a borászati szakra esetleg tanári állomásra képezni kívánó egyént szándékozik a külföldre küldeni.

A kiküldendő két egyén mindegyike 1000—1000 frt. úti átalányban részesül, s a fennevezett miniszterium útasítása szerint teendő újtjáról kimerítő jelentést tartozik bemutatni.

Ezen két útazási ösztöndíj elnyerésére pályázók teljesen felszerelt folyamodványai folyó évi május hó 25-ig a földmívelés,

ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz nyújtandók be. A feltételek többi részletei a Budapesti Közlöny hivatalos rovatában olvashatók.

Az ösztöndíjt elnyerők további és részletes útastást a fennnevezett miniszteriumnál fognak kapni.

Kelt Pesten, 1871 évi április hó 8-án.

A földművelés, ipar és keresk.
magyar kir. miniszteriumtól.

Levelezés.

Egerpatak, ápril 12-én, 1871.

Márczius hava nagyon szigorú havazó idővel állott be, egész napon havazott, több hó hullott le, mint az egész télen, s 5—6 napig kemény hidege volt, különösen a havasokon rakodott sok hó le, mi miatt az éjszakák és reggelek még most is nagyon hűvösök, noha már csak a hegyek csucsán lehet még havat látni, nem értem ide a zerneszti, fogarasi és oláhországi havasokat, melyek még csaknem teljesen hóval borították. A hónap utolsó napja éppen hasonmása volt az elsőnek, szintén havazó szigorú idővel s fagygal, ma már a nappalok melegek s kellemetesebbek; az ösztöndíjsek különösen ott, hol idejében vetettek, elég szépek, a később vetettek egyrésze csak most harmadnapról fogva kezdett kelni; a föld a márczius elejéni sok hó miatt nagyon megnyomult és megkérgeződött, mi a vetések elbokrosodását késlelteti; egy jókora eső sokat érne.

A tavaszi vetés most foly kedvező időjárás mellett, némely községekben már nagyobbára el is van végezve.

Márczius hó 18-tól 25-ig a Nemesrezele folyvást fűjt, a többi napok csendes idővel teltek el.

A marhának jó ára van, a gabonaneműeket is még mindig jól fizetik, a szép töröküzének köble elkel 5 frt 20 krron, a rozs 4 frt 80 krron, zab 3 frton; marhahus fontja S.-Szt.-Györgyön 19 kr; asztali, vagy korcsmabeli bor kupája 60—66 kr, sör vékony kupája 14 kr, vastag 20 kr.

Márk István.

Czofalva, ápril 21-én, 1871.

Egy szétszortan 60 holdat tevő fekvő birtok árvereztetett el itten múlt vasárnap, még Háromszéken idáig hallatlan árban. Középszámítás szerint holdja 400 frt, a legjobbak holdja 560 frt, egy egyetlen rosz föld 800 ö 91 frt o. é.

Ezt azért kívántam közölni, mivel sok háromszéki szülött van Erdély különböző vidékein, s hogy tudják meg, mit tesz e szó „föld.“

E valóban magos föld árt, én annak tulajdonítom, hogy székünk területén a telekkönyvi helyszínelés nagyban foly. Azonban egy fecske még tavaszt nem jelent, s így a fenti történet csak mint egyetlen úgy áll, mindazonáltal bátran kimondhatjuk, hogy székünk területén a föld értéke holdankint 200 o. é. frtra tehető.

Őszi vetéseink reményünk felett állnak.

A tavasziak végzőfélben vannak.

A gabona ára, úgy a mint a 4. számban közöltem; annyi különbséggel, hogy a búza nem 1 frt 20 kr (ez akkor sajtóhiba volt), hanem 1 frt 70 kr o. é.

Szép időnk van, csak eső kellene.

Csia József.

Lapszemle.

Egy igen életrevaló hasznos intézmény ismerettségét olvastuk a „Hon“ ápril 22. számában „Farmerclubok“ czim alatt; magyarul „vidéki gazda-köröknek“ nevezhetnők őket. Csak egy kis egyesülési hajlam, társulási kedv, a mostaninál több vállalkozási szellem kellene belénk, mert ölbe dugott kézzel: csak politikai lapokat olvasva, s az időjárást szidva és sohajtozva sat. bizony nehezen vergődünk ki bajainkból. Álljon itt maga a szöveg:

„Számos czélt tűzhetnek magok elé a gazdák, midőn valamely vidéken egyesületet képeznek. Például nagy előnyt érhetnek el a farmerok, ha mint egyleti tagok szövetségre lépnek a termény eladásnál, építési anyag vételénél, gazdasági és családi szükségletek beszerzésénél. Az ily-féle cikkeket nagyban sokkal jutányosabban, az előállítási áron, és tetemes megtakarítással vásárolhatják. Hasonlag a barmot, gabnát vagy a gazdaság egyéb terményeit sokkal olcsóbban piacra szállíthatják nagyban, midőn többen együtt egész waggonokat bérelnék elszállításra, és ekkor az eladásnál is magosb árt kaphatnak. Ha harmincz vagy negyven farmer összes eladni való sertését, ökreit, gabnáját egyetlen egy jó üzleti tehetséggel felruházott farmerre bizza, hogy az ezt eladja, akkor sokkal több „pénzt csinálhatnak“ és kisebb költségezésük lesz, mintha minden egyes farmer maga elmegy a vásárba. És ha ezen üzlet ráadásául, ő a club minden egyes tagjának szükségleteit bevásárolja tömegesen, akkor ismét egy nagy előnyt nyernek.

A club szervezésének tervét jól meg kell fontolni. A megalakulást egy értekezlet tartásával lehet megkezdeni: Ezen a társulat tervét és czélját a helyi viszonyokhoz képest meg kell hányni, vetni. Ha azután csakugyan megalakulásra kerül a sor, akkor néhány pontban a következőket kell megállapítani: mi legyen a club neve, ki lehet annak tagja; kik tisztviselői, és ezeknek mi a feladatuk. Továbbá meg kell határozni a rendes évi összejövetelek idejét és helyét, úgy szintén azt is, hogy a pénzeszközök miképp szereztessenek meg, s hogy ezek felett hogyan történjék a rendelkezés.

A megalakulással egyidejűleg mellékes szabályokat is kell hozni, ámbár ezt idővel is meg lehet csinálni. E szabályokban meghatározandó az: hogy az évi összejöveteleken kívül más meetingeket mikor és hol kelljen tartani, hogy a pénzügyi bizottságnak minő legyen a hatásköre; hogy minő új termelési módokkal tétessenek kísérletek. Továbbá a szabályzatban ki kell tenni azt is, hogy az összejöveteleknél minő legyen az ügyek sorrendje, hogy egy tárgy felett egy tag hány szor és mily hosszú időig szólhasson: s a mi földolog, a meeting érdekessége tekintetéből meg kell határozni, hogy a vitatkozás tárgyát hogyan kell megválasztani s hogy a discussiót kivezesse.

A farmerclubokkal való érintkezés alkalmával azt tapasztaltuk, hogy nem czélszerű az üzletek egyes részleteivel sokat bibelődni; ellenben jól meg kell fontolni a választásokat. Kívánatos, hogy a clubnak minden egyes tagja bizonyos munkát vállaljon magára. Nagy fontossággal bír az is, hogy minden meeting tárgyrende jó előre megállapíttassék, akként, hogy minden egyes tagnak előre alkalma legyen a tárgyazandó kérdések felől magát tájékoztatni s illetőleg ahhoz értőktől információt nyerni.

Időhöz kötött és gyakorlati jelentőséggel bíró kérdéseknek mindig elsőbbséget kell adni oly kérdések felett, melyek bármely időben figyelmet érdemelnek, vagy tisztán elméletiek s gyakorlati fontossággal nem bírnak. Számos dolgot választmányra vagy egyes

egyénre lehet bízni, hogy azok felett a legközelebbi tavasz alatt észleleteket tegyenek, míg ismét másokat a téli időszakra kell hagyni. Előbbi sorba esnek a szántás, hengerezés, trágyázás, vetésre vonatkozó kísérletek, utóbbiakhoz számítható minden a hizlalásra, marhatartásra vonatkozó kérdés, vagy a sütés főzés.

Hogy a farmer-clubok működése tartós értékű legyen, a történt dolgokról jegyzeteket kell tenni. Az oly kísérletek, miket practikus gazdák bizonyos irányban tettek, hogy például a legjobb termést mikép lehet elérni, hogy minő takarmányból ered jobb és több tej, mitől hizik, izmosodik legjobban a marha; az ily kísérleteknek nemzedéket meghaladó jelentősége van. Annak is nagy értéke van, ha a clubbok légtüneti (meteorologiai) feljegyzéseket készítenek, hogy kitűnjék, minő befolyása van az időjárásnak az aratás minőségére. Táblázatos kimutatás minden egyes clubtag aratásáról szintén nagy becsü, ha az több éven keresztül készítették; ugyan ezt mondhatjuk a termény eladásról és az árakról.

Rajta tehát, alakítsunk farmer-clubokat!"

Egyveleg.

* Ápril végső napjain több napig tartó hives, esős időnk volt; a gyalui havasok, Felcsettető újra megteltek hóval; féltettük gyönyörűen fejlődő, s virágbimbókkal rakott gyümölcsfáinkat; 28-án éjjel fél borult volt az ég, 29. viradóra egészen felderült, de istennek hála! fagy nélkül. Tán megszabadultunk a tavaszi dértől, mely Erdélynek milliokra menő károkat okozna, a közlelbi évek annyi gazdasági csapása és nyomoruságai után.

* Erdély kinestári erdőségeiről, az „Erdészeti Lapok“ közlelbi III. és IV. füzete érdekes áttekintést közöl; a IV. füzethez van mellékelve Erdély térképe, s rajta a kolozsvári m. k. jószágigazgatóság alatt álló erdőhivatalok, pagonyok részletelesen megjelölve. Érdekes áttekintést lehet nyerni e térképről, erdeink terjedelméről; külön színnel vannak rajta kirajzolva, a magán és községi erdők, s külön színezve a kinestári lomberdők és fenyvesek. Az „Erdészeti Lapok“ról szólván: megjegyezzük, hogy ezen derék szakközöly szerkesztősége, márczius havi füzetén kezdve, Selmeczről Budára költözött át; lapvezetők és kiadók Divald Adolf és Wagner Károly, új szerkesztő lett Bedő Albert; előfizetési díja egész évre 5. o. é. ft., melyet Budára az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségének (Klusemannháza a lánczvid mellett, 1-ső emelet, 5. szám) kell czimezni; az erdészet körébe vágó bármely hirdetést díjtalanul közöl.

* Az erdélyi kinestári erdőségek jövedelmözöbbé tétele végett Kerkápolyi pénzügyminiszter úr 200 favágót és fauszatát hozatott a Duna eredeti fekete erdőkből (Schwarzwald), hogy az ott nagy sikerrel gyakorlott módon rendezzék itt nálunk is a fauszatást.

* Több erdészeti állomásra hirdet pályázatot a kolozsvári jószágigazgatóság s pedig 1) egy fogalmazói, 2) egy erdőmesteri, 3) három raktár-tiszti, 4) hét pénztár-tiszti, 5) tizenyolez erdő-gyakornoki állomásra. A pályázatok május 12-dikéig a kolozsvári állami jószágigazgatósághoz nyújtandók be.

* Ö Felsőge a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszter előterjesztésére, a központi posta- és táviridagazgatás szervezetében javasolt változtatásokat jóváhagyván, az ujon rendszeresített „országos főposta-igazgatói“ állomásra Ger-

vay Mihály, az ujon rendszeresített „országos főtáviridagazgatói“ állomásra Takács János osztálytanácsokat nevezte ki.

* Folyó évi máj. 1-én új magyar jelvényű levél- és hírlapjegyek, s bélyeges levélborítékok jönnek forgalomba. A levéljegyek úgy mint eddig 2., 5., 10., 15. s 25 kr. értéket képviselnek s 100 darabos lapokon vannak kiállítva; a levélborítékok 3., 5., 10. és 15 kros levéljegyekkel vannak megbélyegezve. A hírlapjegyek 1 krajczárosak, s szintén 100 darabos lapokon vannak kiállítva. A 2 kros levéljegyek sötétsárga, a 3 krsak világos zöld, 5 krsak vörös, 10. krsak kék, 15 krsak barna, a 25 krsak viola, az 1 kros hírlapjegyek piros színűek. A régi értékjegyek és levélborítékok felhasználására f. évi május 1-től számított két havi határidő szabatik meg, e szerint f. évi július 1-től kezdve bármily, a m. kir. postaterületén feladott küldemény, mely nincs a fennebbi magyar jelvényű jegyekkel bérmmentesítve, mint nem-bérmmentesített, az ily küldeményeket terhelő kétszeres portó alá esik.

* Egy levél, mely tizenkilencz évig utazott. A levél 1852 évi június 19-én adatott fel Aradon, érkezett Proszniczba (Morvaország) 1871 apr. 21-én, az a kinek szólott szerencsére még élt, de a levélben felemlített személyek már mind meghaltak. A levelen a régi kék 9 krajczáros bélyeg pompázott, s hogy már meg legyen koronázva a dolog, a posta hivatal „raktárbér“ fejében 10 krajczárt vett meg a czímzetten.

* Az ezüst-árkeletpótlék májusban valamennyi, ennek beszedésére jogositott és e jogot igénybe vevő vasúton a magyar korona területén 22 $\frac{1}{2}$ % -kal lesz számítandó.

* A keleti vasút munkálatok nagy erélyvel folynak. A fehérvár-vásárhelyi vonalt őszszel akarják megnyitni 1872-ben pedig a kolozsvár-marosvásárhelyi vonal is átadatnék közforgalomnak.

Berzenczey László a keleti vasút főfelügyelőjévé neveztetett ki. Nem tudtuk, hogy Berzenczey a technikai, kereskedelmi, s nemzetgazdasági ágakban oly beható ismereteket szerzett magának, hogy ily fontos állomást kellően betöltsön; hanem hát, kinek isten hivatalt ad, eszet is ad hozzá! („Kelet.“)

* Magyar-oláh vasútak. Ápril 4-kén Bukurestben aláíratott a nemzetközi szerződés, mely az oláh s magyar vasútak összekapcsolását szabályozza. Ezen szerződés szerint a magyar keleti vasútat Brassótól tovább építik és a temesvár-orsovai vasút kiépítése is kilátásba van helyezve.

* Egy álló hid a Maroson rég érzett szükséglete volt az Enyedtáján közlekedőknek, kik kénytelenek voltak le, egész Maros Portusig kerülni, ha egy rosz komp segélyéhez nem akantak folyamodni. A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara felírt volt ez ügyben a kormányhoz s ettől kérelmére megnyugtató választ nyert. Az állítandó új hid K.-Fehérvár s Enyed közt, Tövis táján ivelendi át a Marost.

Miskolczon a borsodmegyei gazd. egylet által folyó év május hó 14 — 21-ig bezárólag tartandó kiállításon — részint állami, részint saját pénztárából kiosztandó díjazások. Gözerejá eséplőgépre: 1-ső díj: 30 db. arany, s egy nagy arany-érem. II-ik díj: egy nagy arany érem. III-ik díj: egy ezüst érem. Vizemelő gépre: Egy díj: 20 db. arany, s egy nagy arany-érem. Úti gözörsre: Egy díj: 20 db. arany. Sorvetőre: 50 o. é. frt. Kaszáló gépre: 30 o. é. frt. Üszög tisztító rostára: 50 o. é. frt. A legjobb ekére: 20 o. é. frt. Boronára: 20 o. é. frt. A legkitünőbb magyar faju bikára: 100 o. é. frt. A legszebb magyar faju tehénre: 75 fr.

A legszebb magyar fajú 2 éves üszöre: 25 o. é. frt. A legkitünőbb gazdasági kovács munkára 50 frt. A legjelesebb gazdasági bodnár munkára: 50 frt. A legjelesebb bodnár munkára: 25 frt. Az előrajzban három csoportra osztott műipari, gazdasági tárgyak, és állatok díjazására kitűzetik 29 db. arany, és 29 db. tallér. Cselédek díjazása: I-ső díj: 10 frt és 2 db. arany. II-ik díj: 5 frt és 1 db. arany, (ebből két díj osztatik.) III-ik díj: 5 frt. (ebből négy díj osztatik.) Ugyan ez alkalommal fog a n. m. m. k. ministerium által — a községi faiskolák felállítására, s művelése körül magokat különösen kitüntetett néptanítók s lelkészek — díjazására kitűzött 200 frt is kiosztatni.

* A Balaton vidéki borászat érdekében „a földművelés, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministerium a veszpréme gyűlési gazdasági egyesület kezdeményezése folytán Balatonfüreden a fürdői idény alatt a borászati vegytanból népszerű legföllebb tíz—tizennégy napra terjedő előadási ciklust rendez. Ez előadások folyó évi augusztus hó 1-én veszik kezdetüket, s dr. Schenek István vegyész kir. selmeczi erdő és bánya-akadémiai tanár által fognak az érdeklött közönség számára megtartatni.“

* Szállítmány, bizomány és terményüzletet nyitottak Karvázy József és Gyula jóhírű kolozsvári kereskedők ápril 24-ikén kezdve a csucsai piacon. Elvállalnak mindenféle szállítást a Szilágyságba és onnan bármely irányba; előlegeznek jószágokra és terményre; bevesznek és eladnak bizományképp vagy készpénzért, mindenféle terményt és árucikket. Általában a Körösvölgy a vasút megnyitása óta szembetűnő haladást tett; Csucsán csinos új vendéglő épült, Bánfi-Hunyadon most építet Korbuly Bogdán egy nagy szállodát.

* Maros-Ludason új telepet akar állítani az erdélyi kereskedelmi és hitelbank; ily célból 200 hold földet a vasút mellett megvásárolt, s telkekre osztva szándékozik eladni. A bank közzétette felhívását egy részvény-társulat alakítására; 1 részlet ára 500 ft.

* Az Erdélylyel határos bukovinai részekben marhavész ütött ki. Királybiztosságunk a szélbeli hatóságokat és a határos vesztegintézetek igazgatóságait figyelmeztette, hogy a vész Erdélybe átharapodásának lehetőleg elejét vegyék.

* Húsfogyasztási egyesület alakult Sz.-Régenben, melynek már 250 tagja van. Az egyesület tagjai 7—8 krral olcsóbban kapják fontját a húsnak, mint eddig, és pedig jobb minőségben.

Időjárás.

Márczius 30-án borult, éjszaknyugatra fordulván a szél, az esőzés havazássá vált, melynek folytán az egész láthatár újra téli borítékot kapott, a hőmérő a fagypontra alá: 1 és $\frac{1}{2}$ fokra csökkent, a leesett hóvíz 2·6 p. von. magasságot tett. 31-kén szinte borult, reggel és délben sűrűn havazni kezdett, de a csapadék csak: 0·2 par. von. tett.

A légsulymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva s kijavítva 16 — 25-ig emelkedett: 320·25 — 328·83 pár. von. 25-től 29-ig csökkent: 320·02 p. von. 29-én újra emelkedett: 324·56 pár. vonal.

Az egész hó lefolytában derült nap volt: 8 borongó: 16, borult: 7. Az összes csapadék: 4·74 pár. von. magasságot ért, s így márczius hó majd nem száraznak mondható s vajha teljesebbé menne ama régi latin közmondás:

Cum siccus fuerit bona tempora denotat anni Martius, et frugum fertilitate beat.

A túluralgó szél e hó második felében a keleti volt.

Ápril hó első felében hűvös éjszak-nyugati szél lengése mellett többnyire borongós, s esős napok jártak. A hőmérő reggelként egy vagy két foknyi meleget mutatott, kétszer azonban u. m. 1-én és 4-én a fagypontra alá: $\frac{3}{10}$ foknyira csökkent, déltájt a meleg 8—10 R. fok között változott. 1-én reggel éjszak-nyugati széllel borongó, aztán borult. 2-án reggel borult, déltájt hideg éjszak-nyugati szél támadt, kevés havazással, estve derült. 3-án reggel és estve derült, hűvös éjszakai széllel, délben borongó: 7·7 foknyi meleggel. 4-én reggel borult, a hőmérő a fagypontra alatt: $\frac{3}{10}$ fokot jelzett, délben borult, estve borongó. 5-én reggel éjszakai széllel borult, déltájt dél keletre változván a szél borongó, estve keves esővel. 6-án reggel és délben borult, kevés esővel, estve borongó. 7-én éjszak-nyugati szél lengése mellett borult, kevés esővel és 6 foknyi közép meleggel. 8-án reggel dél-nyugati széllel borult, esős idő, azután borongó. 9-én borongó, a hőmérő reggel 2 és $\frac{1}{2}$, délben 10 és $\frac{1}{2}$, estve: 5 R. foknyi meleget mutatott. 10-én dél-keleti széllel szinte borongó, a léghőmérséklet 1 fokkal növekedett. 11-én reggel borongó, délben meleg dél-keleti széllel borult, a hőmérő: 12 R. foknyi meleget jelzett, estve borult. 12-én éjszak-nyugati széllel borongó, estve az egész láthatár tisztán kiderült. 13-án reggel derült, déltájt dél-keleti széllel borongó, estve borult. 14-én borult, dél-nyugati széllel többször meglehetősen eső esett, melynek folytán, miután a szél éjszakra fordult, a légkör annyira meghűlt; hogy 15 reggel a hőmérő csak $\frac{4}{10}$ fokot jelzett a fagypontra felett, déltájt valamint estve a láthatár hűvös éjszakai szél fuvása mellett tisztán kiderült, 1 és $\frac{1}{2}$ foknyi melleggel.

A légsulymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva 1—7-ig emelkedett: 320·88—325·31 p. von. 8—10-ig 3 vonallal csökkent, mire újra 13-ig emelkedett, 325·78 p. von. 13-án valamint 14-én csökkent: 320·35 p. von. 15 3 vonallal újra emelkedett.

A túluralgó szél az éjszak-nyugati volt.

Piaczi árak.

Kolozsvár 1871 ápril 27-diki hetivásár árjegyzéke. Nagy vékával: Tiszta buza 2 frt 60 kr, elegybuza 2 frt, rozs 1 frt 50 kr, törökbuza 1 frt 50 kr, zab 1 frt 10 kr, kendermag 1 frt 40 kr, fuszujka 2 frt 40 kr, pityóka 1 frt 40 kr, sertés-hús fontja 24 kr, marhahús 22 kr, zsír, olvasztott, kupája 1 frt 20 kr, szalonna fontja 48 kr, négy tojás 10 kr.

Nyíltposta.

14) F. J. urnak, Bölönben. Kár lenne az oly derék, minden ízében eredeti és tapasztalt adatokon épült cikket tűzhalálra büntetni. Egyebekről magán levelünk fog szólni. — 15) M. K-nak, M. Szilváson. A „Mezőségi levél“ jelen nagy terjedelmű cikkeink miatt, jövő számunknak lesz szívesen látott vendége.

TARTALOM: Guyot szőlőművelési rendszerre. — A marhaharítás hiányai. — Kasza-e vagy sarló? — Társalgó: Titkári jelentés ápr. 15. — Gazdasági kiállításaink 1871-ben. — Pályázati hirdetmények. — Levelezés. — Lapszemle (farmerklubok) Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Nyílt posta.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.